

met art
2 HISTORY 8

**Istorija moderne i
savremene umetnosti
2022.**

Časopis „Istorija moderne i savremene umetnosti”

U okviru predmeta Istorija moderne i savremene umetnosti studenti Grafičkog dizajna, Dizajna interaktivnih medija i Modnog dizajna stiču znanja o pravcima i idejnim konceptima moderne vizuelne kulture i dizajna. Zadatak studenata je da samostalno napišu seminarske radove, ali i da primenjuju praktično znanje, dizajnirajući svoje seminarske radove inspirisani istorijom vizuelne kulture XX veka.

Časopis Istorija moderne i savremene umetnosti ima cilj da dizajniranim studentskim radovima oživi istoriju umetnosti i vizuelnu kulturu XX veka. Tekstovi seminarskih radova pružaju osnovne podatke o umetniku ili pravcu.

Svetlana Smolčić Makuljević

KLOD MONE

Katarina Notev
Dizajn interaktivnih medija

Pecaroški brodovi napuštaju Etretu, 1885-1886, 60 x 81 cm, Muzej likovnih umetnosti, Dižon

Ručak na travi, 1866 - 1887, 130 x 181 cm, Puškinov muzej, Moskva

Japanski most, 1899, 81.3 x 101.6 cm, Nacionalna galerija umetnosti, Vašington

Oskar Klod Mone je bio francuski slikar impresionizma. Rođen je u Parizu 14. novembra 1840. godine.

Škola je za njega predstavljala zatvor, a on je radije provodio vreme u prirodi, kojoj je bio opčinjen. Gradska luka se nalazila samo nekoliko minuta od mesta njegovog stanovanja. Moneov otac je imao viziju budućnosti za svog sina u vidu biznisa, ali je Mone tvrdoglavo želeo da se bavi samo umetnošću, i ničime drugim. On je crtao karikature komšija i poznanika, koje je prodavao, a verovao je da će od toga moći jednom i da se obogati.

Mone tvrdi da je glavna prekretnica u njegovoj slikarskoj karijeri bila susret sa slikarem Eženom Budom. On mu je pokazao kako da slika napolju, na otvorenom, i kako da posmatra svetlo pri slikanju pejzaža. Njih dvojica su zajedno išli na izlete na kojima su slikali.

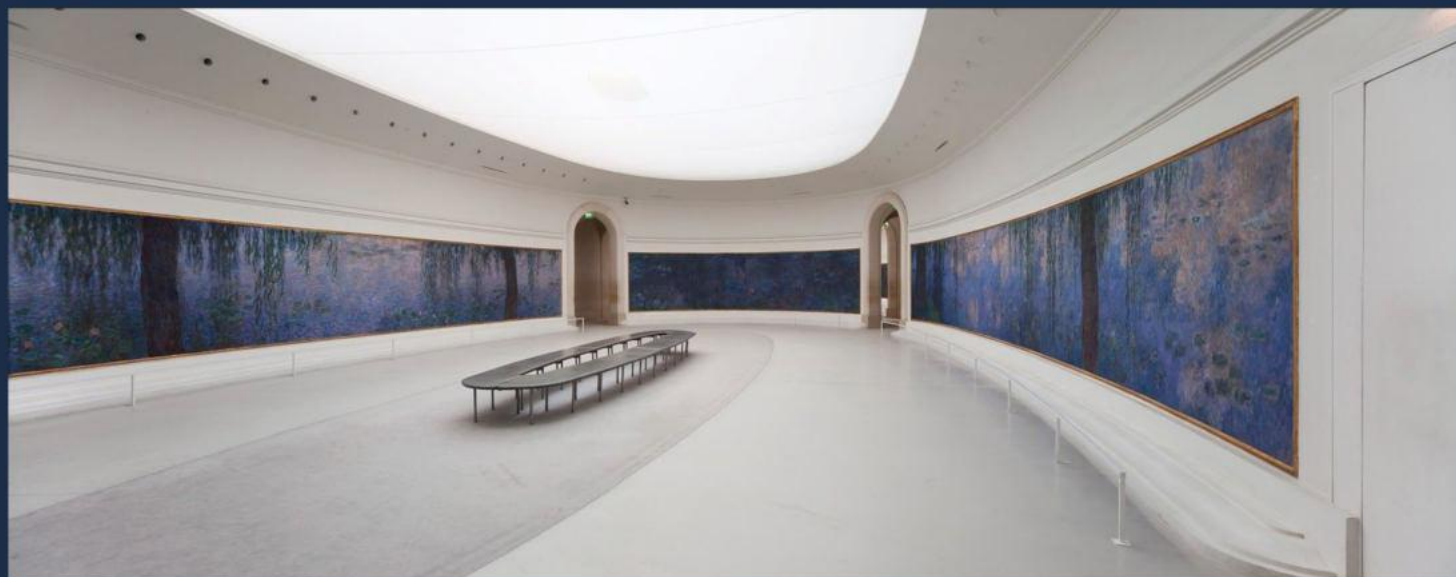
Mone je pored ovoga bio inspirisan i delom britanskih slikara Viliama Tarnera i Džona Konstebla, umetnošću japanskih grafika, svojim savremenim kao što je Eduard Mane, i Alžirom, u kojem je služio vojsku godinu dana.

Mone je bio u Anonimnom društvu slikara, među kojima su se još nalazili i Renoar, Pisaro, Sisli, Sezan, Dega i Moriso. Suprotstavljali su se umetnosti akademije i Salona, najveće izložbe umetnosti u Francuskoj u to doba. Odbacivali su jak kontrast svetla i tame, karakterističan za barok, romantizam i realizam. Koristili su svetlije boje. Njihova prva izložba bila je 1874.

godine, a među slikama se nalazila i Moneova slika, Impresija, rađanje sunca. Jedan kritičar je, besan i užasnut, rekao da su njihova dela samo impresije, skice, nedovršene slike, kao i da su užasne. Tako Anonimno društvo slikara odlučuje da sebe dalje nazivaju impresionistima.

Mone se distancirao od impresionista početkom 1880-ih. Počeo je da teži ka tome da slika i radi sam. Slikao je isti objekat u različito doba dana i za vreme raznih vremenskih pojava. Prikazivao je jedno isto mesto, isti prostor, ali u različitom vremenu. Istraživao je kako se svetlo u tim uslovima razlikuje i kako utiče na sliku. Dok se boja sušila i kako se doba dana menjalo, Mone je počinjao da radi na sledećoj slici.

Nakon što mu je njegovo delo napokon donelo novac, Mone je kupio kuću u Živerniju i u njoj napravio baštu sa potokom, lokvanjima i japanskim mostom. Ona mu je bila glavna inspiracija za dalje slikarsko delo. Njegova serija lokvanja sastoji se od preko 250 slika. Poslednje Moneovo delo jeste osam ogromnih slika lokvanja urađenih za muzej Oranžerije, slika ispod. Na ovom projektu je radio do smrti, 5. decembra 1926. godine.

KLOD
MONE

Edgar Dega

Nikolina Božić
Grafički dizajn

Češljanje kose, 1895, narodna galerija portreta, London, 114.3 cm x 146.7 cm

Porodica Belleli, 1858/1867, muzej Orsej, Pariz Francuska, 200 cm x 253 cm

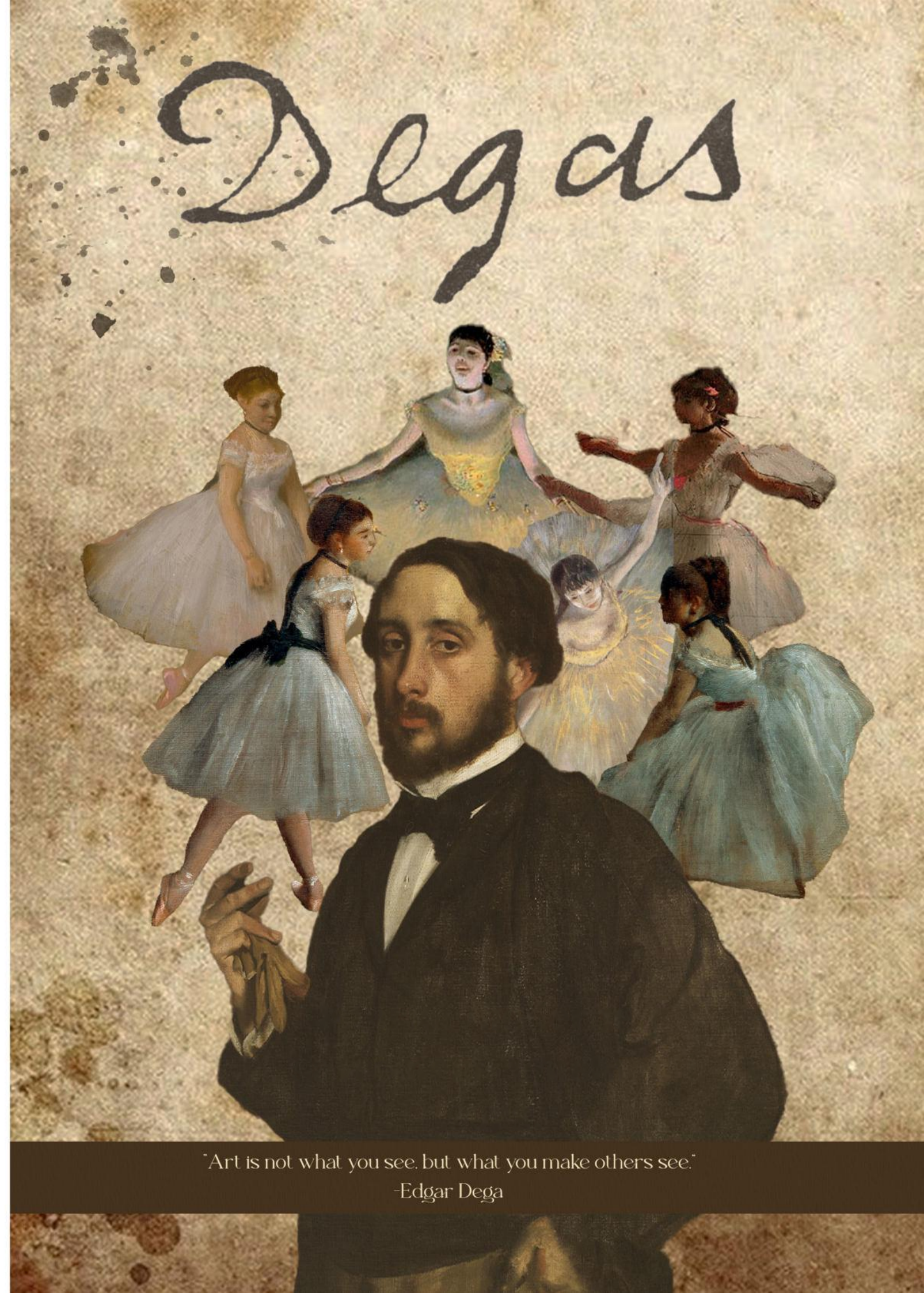

Kancelarija pamuka u Nju Orleansu, 1873, muzej lepih umetnosti, Pau Francuska, 73 cm x 92 cm

Edgar Dega je bio francuski umetnik, slikar, vajar, grafičar i istaknuta ličnost impresionizma. Slavan zbog svojih naslikanih predstava života u Parizu. Glavna tema njegovih dela bila je ljudska figura, najčešće ženska, koju je istraživao tokom njegovog rada. Bio je jedini impresionista koji je napravio prelaz između akademske tradicionalne umetnosti i modernih umetničkih pravaca XX veka. Smatran je jednim od najboljih crtača tog doba. Eksperimentisao je širokim spektrom medija, od uljanih boja, preko pastela i gvaša, sve do litografije, bakropisa i fotografije. Danas se ubraja među najinovativnije i najuticajnije ličnosti njegove generacije koje su zaslužne za uticaj na mnoge vodeće umetnike XX veka kao što su Pablo Pikaso, Andri Matis i mnogi drugi.

Tokom svog dugog radnog veka Dega su privlačila i zadovoljstva i teškoće umetničkog materijala. Njegovi crteži obuhvataju primere perom, tušem, olovkom, kredom, pastelom, ugljem i uljem na papiru, često i u kombinaciji jedni sa drugima. Dok su njegove slike rađene akvarelom, gvašom, temperom, metalnim pigmentima, uljima na površinama koje pored raznih tekstura platna uključuju karton, svilu, pločice, keramiku i drvo. Dega se oslanjao na tehnike starih majstora dok je stvarao sopstvene anarhične metode. Efikasno je uspeo da razvije crno-beli monotip kao samostalan medij kome je ponekad dodavao sloj pastela ili gvaša, kao u delu "Balerina sa buketom se klanja" (1877). Rezultati mogu biti uzbudljivi, posebno kada su efekti svetla i teksture suptilno izražajni za određenu temu. Ali, tehnika ga je brzo zasitila i dosadila mu.

Kada je napunio 50 godina, Dega je priznao svojim prijateljima da je osećao razočaranje svojom karijerom. Postao je ozloglašen zbog svoje prevelike posvećenosti stvaranju umetnosti i odbornosti prema novinarima i radoznalima. Sledeća decenije njegovog života bila je ispunjena neprekidnim pronalascima. Postepeno je usavršavao umetničke ambicije i odbacivao preokupacije srednjih godina. Napustio je mnoge aktuelne teme 1870-ih godina, kao što su koncerti, kafei, scene u radnjama i slično i zamenio ih koncentracijom na ljudsku figuru u intimnim i nejasnim okruženjima. Nakon kontroverzne serije pastela na izložbi iz 1886. godine, koja je prikazivala žene kako se kupaju i suše u otvorenom ili zatvorenom prostoru, Dega je napravio stotine studija nage ženske figure na papiru i platnu ili u vosku i glini.

"Art is not what you see, but what you make others see."

-Edgar Dega

Žorž Sera

Ime studenta: Vera Nenadović
Naziv smjera: Grafički dizajn

Žorž Pjer Sera (franc. Georges-Pierre Seurat; 2. decembar 1859 – 29. mart 1891) je francuski slikar, osnivač neoimpresionizma. Najpoznatiji je po tome što je osmislio tehniku slikanja poznate kao hromoluminarizam i poentilizam. Iako manje poznati od njegovih slika, njegovi crteži u kontrastnim bojama takode su stekli veliku kritičku ocenu.

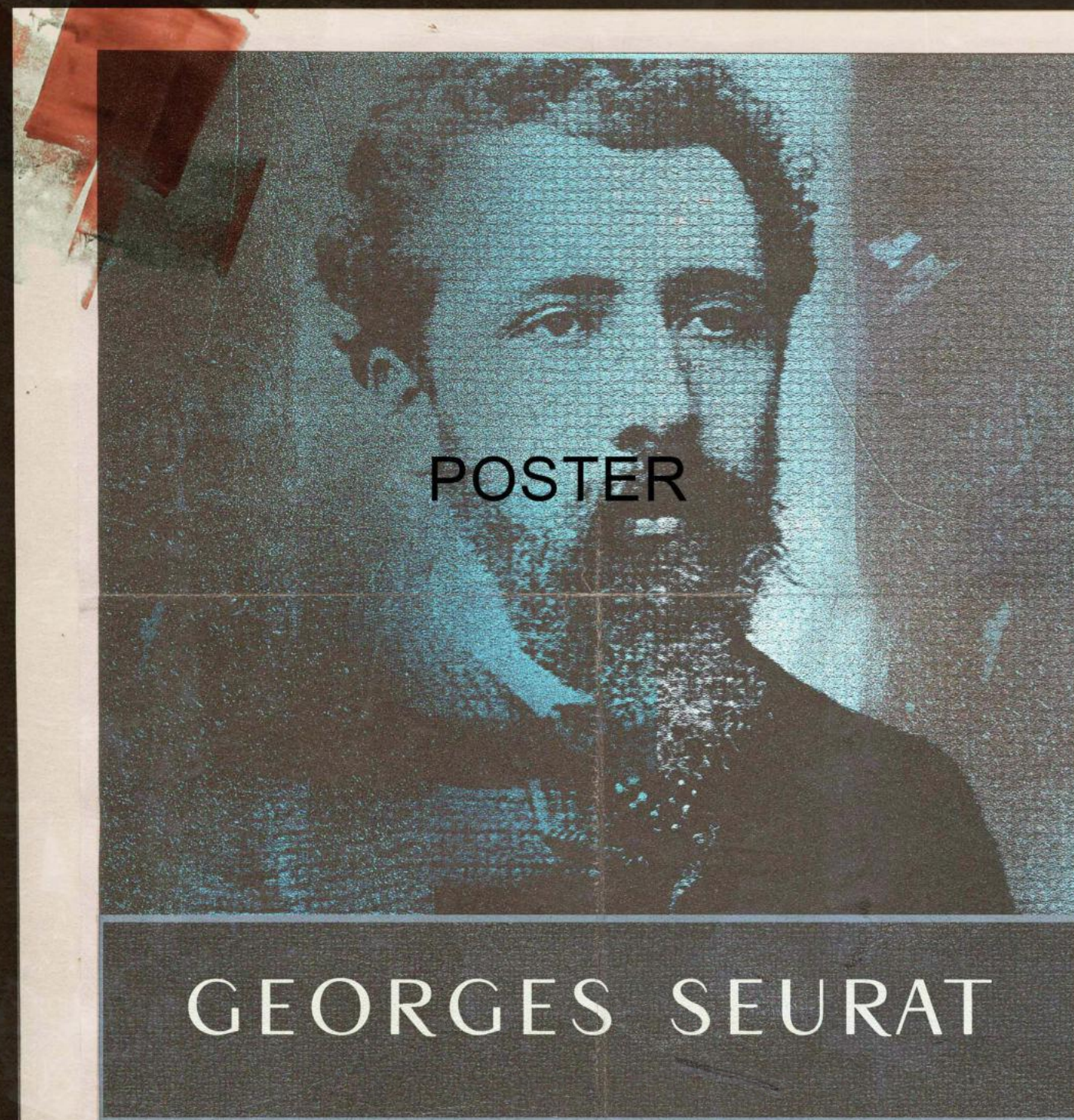
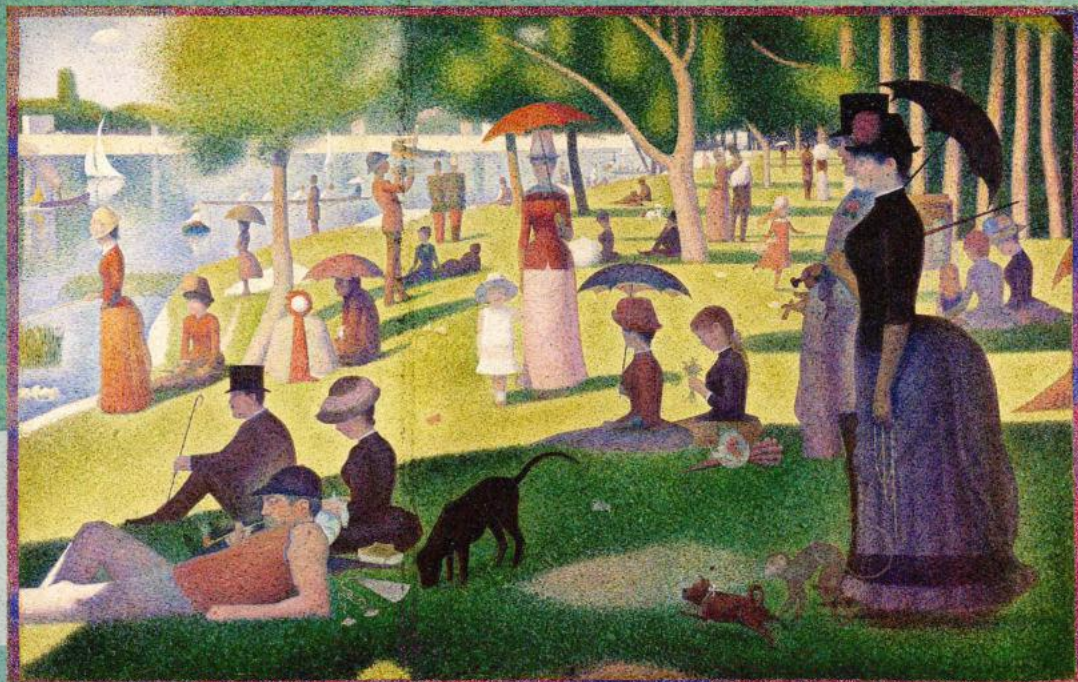
Seraova umetnička ličnost se sastojala od kvaliteta koji se obično smatraju suprotnim i nekompatibilnim: s jedne strane je njegov ekstremni i delikatni senzibilitet; s druge strane je strast za logičkom apstrakcijom i gotovo matematičkom preciznošću uma.

Njegov veliki rad Nedelja popodne na ostrvu Le Grand Žat (1884-1886), izmenuo je pravac moderne umetnosti inicijacijom neoimpresionizma, i predstavlja ikonski primer slikarstva 19. veka.

Tokom 19. veka mnogi naučnici su pisali o osjetilima vida, a posebno boje. Ševrol je bio francuski hemičar, koji je restaurirao stare tapiserije. Otkrio je da dve boje jedna kraj druge daju utisak neke treće boje, kada se gleda sa udaljenosti. To otkriće je bilo bata za tehniku poentilizma. Žorž Sera i Pol Sinjak su koristili tehniku poentilizma ili divizionizma. Boje su se nanosile na platno u tačkama jedna do druge, po principu komplementarnosti. Nastojali su postići harmoniju boja i nanosili su je u tačkama.

Sera je osim toga verovao da se boje mogu koristiti da se postigne harmonija i emocija u umetnosti, na sličan način kako muzičari koriste varijacije zvuka i tempa da bi stvorili harmoniju. Veselje na slikama postiže dominacijom svetlih tonova i toplih boja i linija usmerenih gore. Mir se postiže balansom svetla i tame i toplih i hladnih boja, a linije treba da budu horizontalne. Žalost se postiže korištenjem tamnih tonova, hladnih boja i linija usmerenih nadole.

Žorž Sera je umro od meningitisa 1891. Njegov poslednji rad Cirkus ostao je nedovršen

ŽENE DADA

Katarina Radojević 3779
Dizajn Interaktivnih Medija

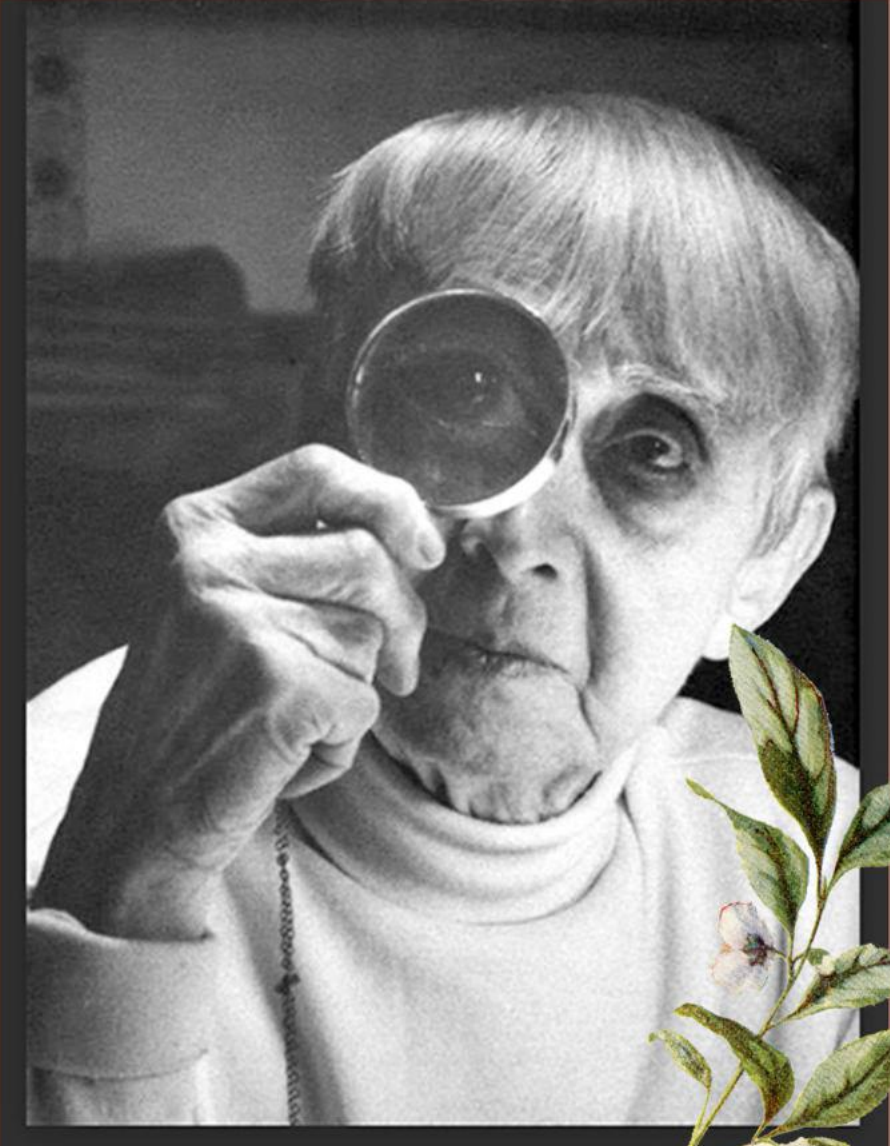

Dugo vremena su žene koje su se identifikovale sa dadaizmom kao vizuelne umetnice, pesnikinje i izvođačice (ili često sve tri) privlačile više pažnje kao negovateljice, muze ili ljubavnice nego saradnice ili samostalne umetnice. Jedno od retkih pominjanja dada legende Hane Hoh koje je primila u izveštajima svojih muških vršnjaka, navodno je bilo priznanje njenom talentu da obezbedi sendviče, pivo i kafu tokom teških vremena.

Ali u skorije vreme, pošto su istoričari umetnosti osvetlili ovaj naelektrisani period kreativne pobune, postalo je jasno da su žene bile aktivne učesnice umetničkog stvaralaštva u Dadaističkim prostorima - od kafića i salona do specijalnih časopisa i izložbi.

Gledajući na Dadaizam danas, neverovatno je da je tako mala grupa postala ozbiljan uticaj na istoriju. Oni su bili laboratorija za nove ideje, neobuzdanost i nespontan glas radničke klase, revolucija sama za sebe. Njihova dela i životi, i dan danas imaju težinu.

Ovakve grupe i dalje postoje, nalazimo ih u malim časopisima, na ulici, na mrežama, ... To su umetnici, pesnici, socijalisti, anarhisti, ekolozi i svako ko se protivi režimskom sistemu. Odlučni da stvore nove ideje, svetove, i pre svega - novu budućnost.

Pol Sinjak

Vanja Mijalković
Grafički dizajn

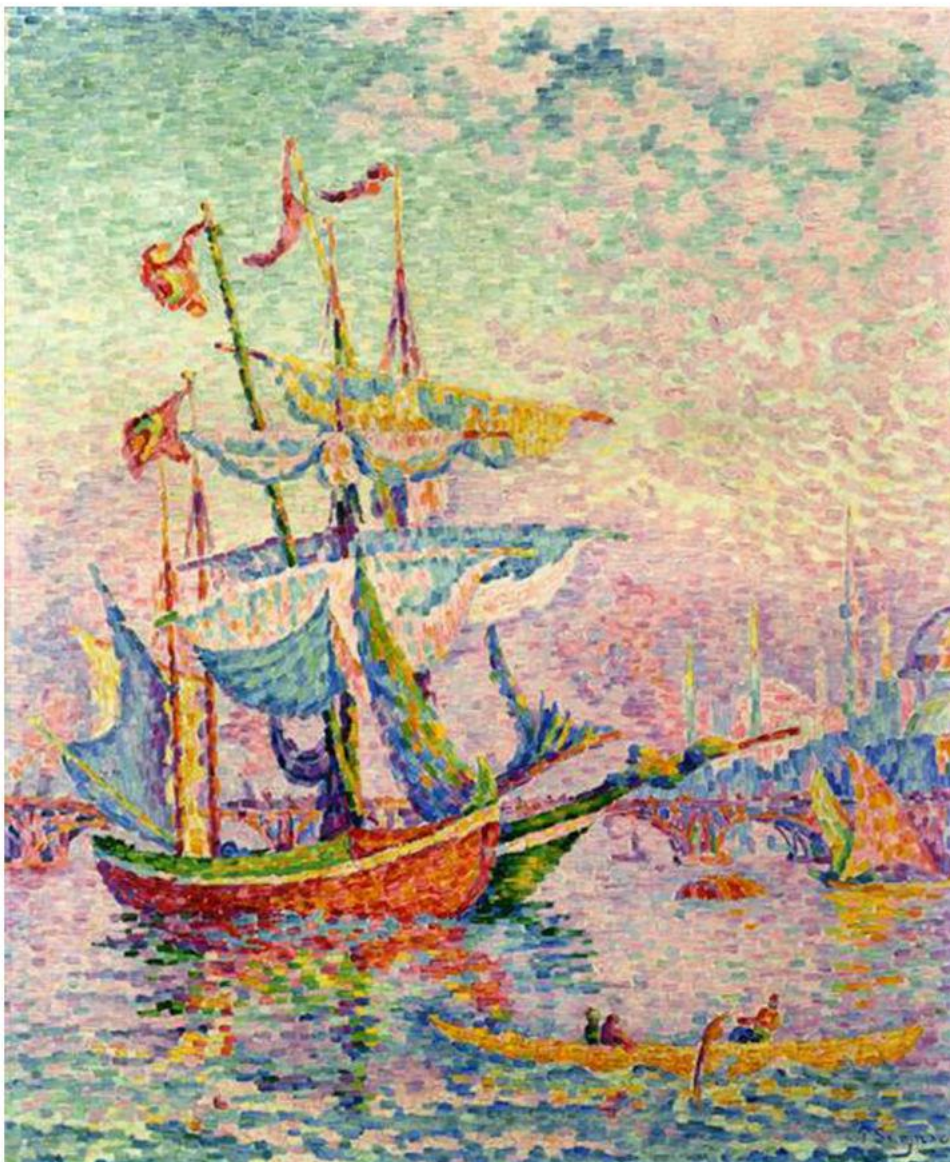

Grand Canal (Venise)
1905. godina
Toledo Museum of Art, Toledo, OH, USA

Kao zanimljivost, izdvojila bih ljubav ovog umetnika prema putovanjima i jedrenju. Na mnogim njegovim delima naći ćemo motive pejzaža cele Evrope, nastale obilaskom evropske obale i beleženjem tih prizora. Većinom je slikao obalu Francuske, a u kasnijim radovima prikazuje francuskih gradova. Svako leto, napuštao je Pariz kako bi ostao na jugu Francuske, u Sen Tropeu, selu u kom je kupio kuću i leta provodio u njoj uz društvo prijatelja. 1889. godine posetio je Vincenta Van Goga u Arlu, a već sledeće godine obišao Italiju, Đenovu, Napulj i Firencu. Obožavao je putovanja a pogotovo jedrenje, pa je 1892.godine kupio sebi malu jedrilicu i počeo svoju avanturu obilaska mediteranske obale.

Kada je upoznao Seraa, Pol je otkrio jedan potpuno novi način slikanja, koji ga je apsolutno oduševio. Njegova ideja je bila da impresionizmu doda novi vid stvaranja, pozelevši da ne stapa on boje na platnu, već da slika kratkim potezima, u vidu tačkica, pažljivo birajući nijanse, kako bi se boje stapale u samom oku posmatrača. Kada bismo se zagledali u svaku sliku pojedinačno, mogli bismo da primetimo da boje uopšte nisu stopljene, da nigde nema mešanja i prelivanja, već samo tačkica do tačkice koje nas navode da razmišljamo o moći našeg oka, kao i o moći ovih umetnika. To je zapravo glavno objašnjenje pointilizma. Može se takođe reći da je pointilizam neka vrsta mozaika, samo što se koriste samo i isključivo boje.

Pol Sinjak bio je francuski slikar, predstavnik impresionizma. Zajedno sa Seraom, ravio je stil pointilizma, građenja slika od malih tačkica, i u tome se pronašao. Pol Sinjak rođen je 11. novembra 1863. godine u Parizu, u Francuskoj. U ranim godinama učio je arhitekturu, i tek je sa svojih 18 godina shvatio da ipak želi da se bavi slikarstvom. Svoj put je baš u slikarstvu i pronašao, kombinujući nov stil sa pejzažima uglavnom francuske obale. Jedna od glavnih stvari koja je presudila u njegovom opredeljenju ka slikarstvu bila je izložba Kloda Monea kojoj je prisustvovao.

Ekspresionizam

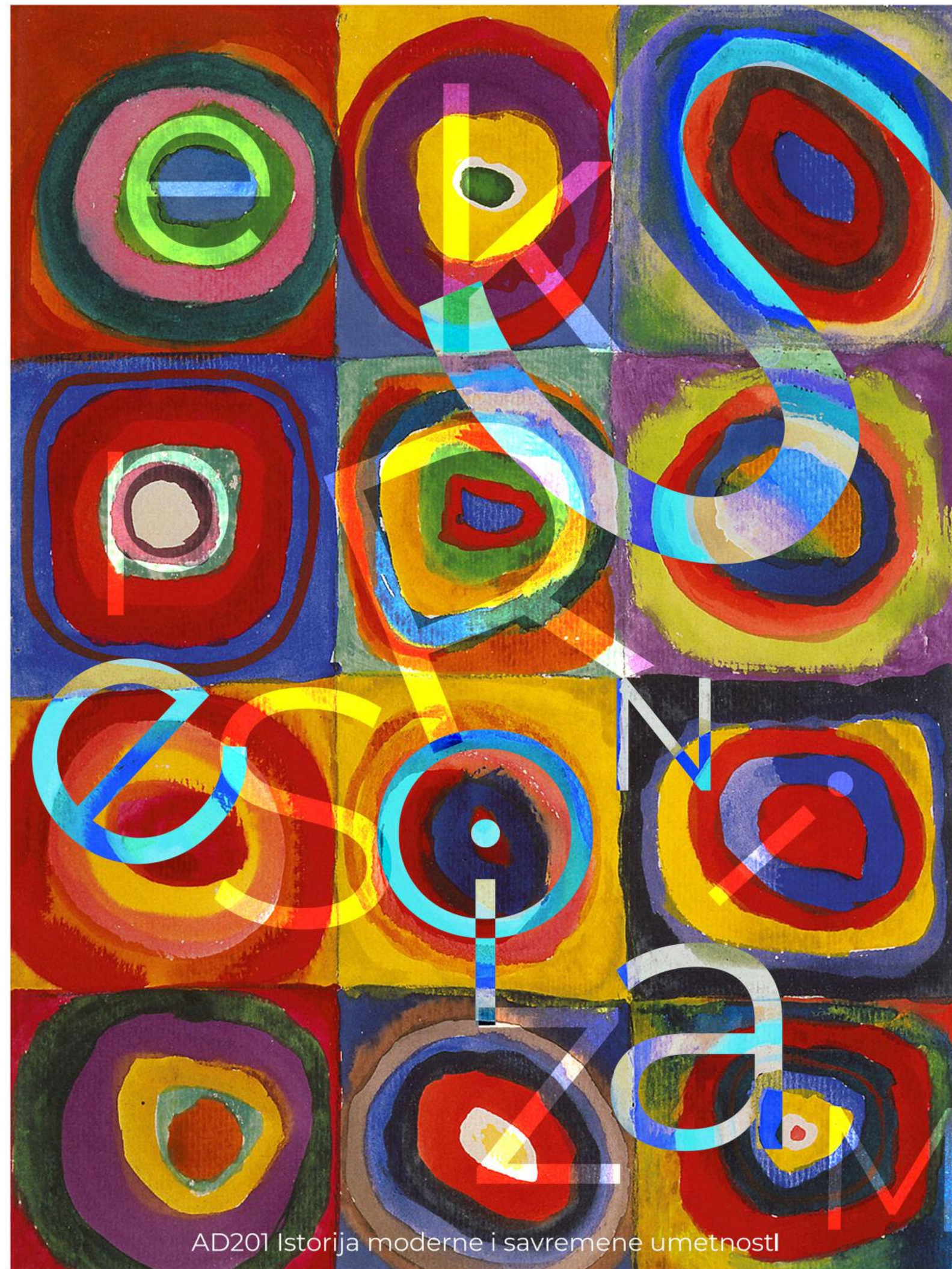
Dunja Tomić
Dizajn interaktivnih medija

Istovremeno i paralelno sa fovizmom u centralnoj i severnoj Evropi, razvijao se i ekspresionizam. Javio se kao suprotnost prefinjenom, estetičnom i individualističkom impresionizmu. Hteo je da izrazi ono što je suština u čoveku. Ovi umetnici su imali za cilj da iskažu značenje emocionalnog iskustva umesto fizičke stvarnosti. Ekspresionizam je prisutan i u drugim epohama kao umetnost koja izražava unutrašnje, psihološko stanje, ali se kao pokret u modernoj umetnosti javio u Nemačkoj 1905. godine, kada je jedna grupa umetnika u Drezdenu osnovala „Most“, nešto kasnije u Minhenu grupu „Plavi Jahač“ i još kasnije, posle Prvog svetskog rata, takođe u Nemačkoj, grupu „Nova stvarnost“ ili „Nova objektivnost“. Nosioci tog talasa ekspresionizma u Nemačkoj bili su povezani sličnim shvatanjem života, subjektivnim raspoloženjem i emocijama više nego stilom i slikarskim rešenji-

ma, izgledom dela i vrstom medijuma kroz koji će se izraziti. Za izražavanje tog unutrašnjeg doživljaja ekspresionisti su stvorili novi piktoralni jezik koji se manifestovao kroz nanošenje boje dramatičnim i ekspresivnim potezima četkice. Kao i kubisti, ovi umetnici su se direktno suprotstavili senzualnoj umetnosti impresionizma, prikazujući direktnu viziju svetlosti i boje, u korist snažnog ekspresivnog sadržaja. Ekspresionizam počinje periodom od 1885. Do 1900. godine čiji su predstavnici bili Van Gog, Pol Gogen, Edvard Munk i Džejms Ensor. Njihova umetnost predstavlja napuštanje tematike impresionizma, koncentrišući se na probleme ljudske ličnosti. Van Gog je u svojim slikama već doveo u pitanje i odbacio hromatski izraz bojom koji su praktikovali impresionisti. Doprinos Gogena je sintetička artikulacija ritma na platnu

preko ornamentalnih formi tako da doprinosi celokupnom doživljaju. Tada počinju sa radom dve umetničke grupe, Most u Drezdenu i Plavi Jahač u Minhenu. U Francuskoj se paralelno razvija sličan pokret, fovizam, čiji predstavnici stvaraju u Parizu i takozvani prokleti slikari koji se, takođe svojim tehnikama, melanholiom i senzibilitetom, odvajaju od kolorizma impresionista. U delima grupe Most izražena je neprekidna kriza ličnosti sa individualnim shvatanjem tragedije društvenog sloma, koja se manifestovala potezima slikarske četkice bez hronologije i jakim bojama. Unutrašnja borba ličnosti sa stvarnošću prirode pojavljuje se u pejzažima tih slikara kao vizija nevinosti. Grupa Plavi, jahač čije ime dolazi od istoimene slike Kandinskog, bila je ujedinjena više po traženju duhovnog u slikarstvu, nego po stilu i formi. Njihova dela se karakterišu po eksperimentu i originalnosti i otvaraju vrata apstraktnoj umetnosti. Većina umetnika iz grupe Plavi jahač će kasnije postati profesori u državnoj školi za arhitekturu i primenjene umetnosti Bauhaus, među kojima će se naročito istaći kao pedagozi Kandinski i Kle.

PABLO PIKASO

Marija Krstić
Grafički dizajn

Uplakana žena, Tejt galerija, Lodon, 1937. god., Ulje na platnu

Portret Ambroaza Volara, Puškinov muzej, Moskva, 1910. god., Ulje na platnu

Kraljica Izabela, Puškinov muzej, Moskva, 1908-1909. god., Ulje na platnu

Pablo Rauz Pikaso je rođen 25 Oktobra 1881. god. u Malagi, Španija i prvih deset godina provedenih tamo čine suštinske trenutke njegovog života u kome mnoge teme i prizori njegovih zrelijih radova imaju svoje korene. Bio je španski svestrani umetnik, jedan od vodećih i najpoznatijih slikara, vajara, crtača i grafičara 20. veka koji je veći deo svog života i karijere proveo u Francuskoj. Uz Žorž Braka, jedan je od osnivača pravca kubizma. Pikasov rad se često karakteriše po periodima. Najšire prihvaćeni periodi njegovog rada su plavi period, ružičasti period, period afričkog uticaja, analitički kubizam i sintetički kubizam, kristalni period. Pikaso je žudio za poezijom i kao magnet privlačio pesnike. Zbližio se sa pesnicima Žakobom, Apolinerom, Salmonom, Koktoom, Reverdijem, Elijarom koji su imali uticaj na glavne periode njegovog rada. Znatan deo Pikasovog rada tokom ranih 1910-ih i ranih 1920-ih je u neoklasističkom stilu, dok je njegov rad sredinom 1920-ih često karakterisan nadrealizmom. Njegovi

kasniji radovi su česta kombinacija elemenata njegovih ranijih radova. Pablo Pikaso je bio sin Hozea Ruiza Blanka, profesora crtanja, i Marije Pikaso Lopez. Porodica Ruiz-Pikaso sa desetogodišnjim Pikasom preselila se u Korunju 1891. godine gde je njegov otac postao profesor crtanja i slikanja u srednjoj školi. Pikasovo interesovanje za crtanje počelo je vrlo rano, počeo je da crta pre nego što je progovorio. Kao dete ga je privlačio slikarski pribor. Mogao je satima da crta spirale sa značenjem samo njemu znate i smislom samo njemu znanom ili izbegavajući detje igre stvarao je svoje prve slike na pesku. Ovo rano samoizražavanje ukazivalo je na redak dar. Pablo se upisao u školu lepih umetnosti. Od tog momenta njegov talenat i interesovanje za eksperimentisanje i razvijanje likovnog izraza, pomaže mu da vrlo brzo prevaziđe umetničke sposobnosti svog oca. Porodica Rauz-Pikaso se 1895. godine seli u Barselonu i Pablo se upisuje lokalnu umetničku školu u Ljoču gde je njegov otac već

dobio posao kao profesor crtanja. On se 1897. godine proslavio u Španiji sa slikom "Nauka i milosrđe" koja je dobila počasnu nagradu u Madridu na izložbi Kraljevske akademije San Fernando. Pablo Ruiz Pikaso odlazi u Madrid i tamo upisuje Kraljevsku akademiju San Fernando, na jesen 1897. godine. Ubrzo ocenjuje nastavu na Akademiji ispod očekivanog nivoa i troši vreme na crtanju i slikanju svakodnevnice koja ga okružuje: kafici, ulice, burdele itd. Divio se Velaskezu, El Greku, ali Muriho nije ostavio veliki utisak na njega. Dela ovih i drugih umetnika ostavila je jak utisak na Pikasa i takodje postala putokaz u različitim momentima njegove duge karijere. Goja je bio umetnik čija je dela Pikaso naročito kopirao u Pradu 1898. godine. Mladi Pikaso, oduševljen ovim idejama umetnosti odlazi sa Kazagemasom u Pariz, umetnički centar toga doba. Posećuje galerije gde se upoznaje sa delima Sezana, Tuluz-Lotreka, Degaai drugih. Pariz je predstavljao novi izazov za Pikasa.

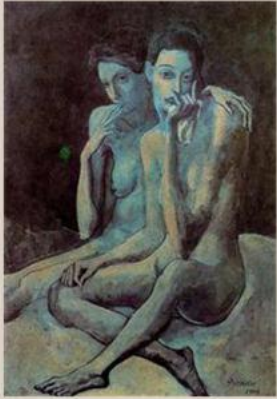

PABLO PICASSO

Pablo Picasso

Anđela Petrović 3881
Modni dizajn

"Dva prijatelja"
Pablo Pikaso
1904. godina

"Gospođice iz Avinjona"
Pablo Pikaso
1907. godina

"Portret Ambroaza Volara"
Pablo Pikaso
1910. godina

Kao dete Pikasa je instinktivno privlacio slikarski pribor i kako se rodio u Španiji, mnogi šaljivo kažu da je počeo da crta pre nego što je progovorio. Provodio je sate i sate šarajući spirale i oblike koje su samo njemu imale posebno značenje, neretko bi, izbegavajući dečije igre, sam crtao razne slike u pesku. Ovakvo rano samoizražavanje još tada je ukazivalo na veliki umetnički dar. Iako se tokom svojih osamdeset godina stvaralaštva izražavao kroz plastičnu umetnost mnogo je ispravnije sagledavati njegov rad i njega samog kao umetnika-poetu. Njegov talenat za metaforičke transformacije i manipulacije stvarnošću nije nimalo kaskao za njegovim vizuelnim stvaralaštvom. Mnogi su ga tako, zajedno sa Pjeorom Deo smatrali "pesnikom koji je više bio sklon da izrazi sebe kroz crteže, slike i skulpture".

Mnogi stručnjaci kažu da je jako zanimljiva konotacija u njegovom radu da je zrelo slikao i pohađao kurseve shodne tome, kao dete, a da u njegovim delima nastalim u poznijim godinama, vidimo elemente detinjastog. Njegova prva slika na velikom platnu „Prva pričest“ nastala 1895-1896. godine prikazana je rame uz rame sa slikama Isidora Nonelja i Santjaga Rusinjola na jednoj od najvažnijih izložbi u Barselonu, što ga je i pre nego što je završio školovanje, uvelo u krug najuglednijih barselonskih slikara. Na ovoj slici ulazak u hrišćansku zajednicu, pričest, prikazana je kao scene iz porodičnog svakodnevnog života. Izbor teme zadovoljavao je akademske standarde a prizor realizma je odgovarao građanskom ukusu.

Pikaso nikad nije želeo da imitira stvarnost već da je prikaže i dočara onako kako je on video. Pikaso je učinio konačni korak i potkovao ovu većitu dilemu o prikazu stvarnosti i srušio zastarelo shvatanje umetnosti. Umesto jednog realnog izvora svetlosti on je osvetlio sve predmete na slici, od kojih je svako imao svoj izvor svetlosti. U ovom početnom, istraživačkom delu kubizma vidimo enormnu razliku sa Ružičastim periodom. Kubizam je bila nova percepcija stvarnosti i nova metoda koja mu je omogućila da raskrsti sa starim zakonima i uvede sopstvene. Njegova slikarska pobuna dovela je i do promene u razumevanju samog sebe, što možemo uočiti u njegovim autoportretima. U Autoportretu iz 1907. godine linija je korišćena kao dominantno sredstvo strukture. Crte lica su postignute brzim i širokim potezima četke a skoro sva "polja" su ispunjena bojom, možemo videti da na nekoliko mesta platno čak nije ni potpuno prikriveno.

AD201 ISTORIJA MODERNE UMETNOSTI

Pablo

NADREALIZAM

Tristan Cara

Tristan Cara takođe poznat kao S. Samiro bio je rumunski avangardni pesnik, esejista i izvođački umetnik. Takođe aktivan kao novinar, dramatičar, književni i likovni kritičar, kompozitor i filmski režiser, bio je poznat po tome što je bio jedan od osnivača i centralnih ličnosti anti-establišmentskog dadaističkog pokreta.

Cara je rođen u Mojnești, okrug Bakau, u istorijskoj regiji Zapadna Moldavija.

Henri Rousseau

Anri Ruso je bio francuski postimpresionistički slikar naivnog ili primitivnog smera. Za vreme života su mu se rugali, a kasnije je prepoznat kao samouki genije liji rad je visoke umetničke vrednosti.

Rođen je u Lavalu u dolini Loare u porodici vodoinstalatera. Radio je kod jednog advokata i izučavao je prava.

Đorđo de Kiriko

Kiriko je rođen u Volosu. Nakon završetka studija u Atini i Firenci seli se u Nemačku u 1906, gde je upisao akademiju lepih umetnosti u Minhenu, tamo je čitao dela Ničea i Artura Šopenhauera, i proučavao rad Arnolda Broklina i Maksa Klingera.

Salvador Dali

Jelena Mijalković
grafički dizajn

Postojanost sećanja, 1931. godina

Dezintegracija postojanosti sećanja, 1954. godina

Slonovi, 1948. godina

Salvador Domingo Felipe Jacinto Dali jedan je od najuticajnijih i najznačajnijih umetnika 20. veka, umetnik španskog porekla i veliki majstor nadrealizma, poznat po svojoj ekscentričnosti, neverovatnoj veštini koja se ogledala kroz različite slikarske stilove i posebno, neobičnoj i samo njemu svojstvenoj tematici dela. Rođen je 11. maja 1904. godine u Figerasu, a umro 23. januara 1989. godine.

Prve časove crtanja pohađao je sa samo deset godina, a kada mu je bilo 19 njegov otac je organizovao izložbu u njihovom domu na kojoj su izloženi njegovi crteži u ugljenu. Sa 16 godina izgubio je majku koja je obolela od raka, što je Dali opisao kao najveći i najgori gubitak sa kojim je morao da se suoči u svom životu. Dali je 1922. godine upisao Kraljevsku akademiju lepih umetnosti San Fernando u Madridu gde je izučavao i skulpturu i gravire pored slikarstva, a sa koje je izbačen 1926.

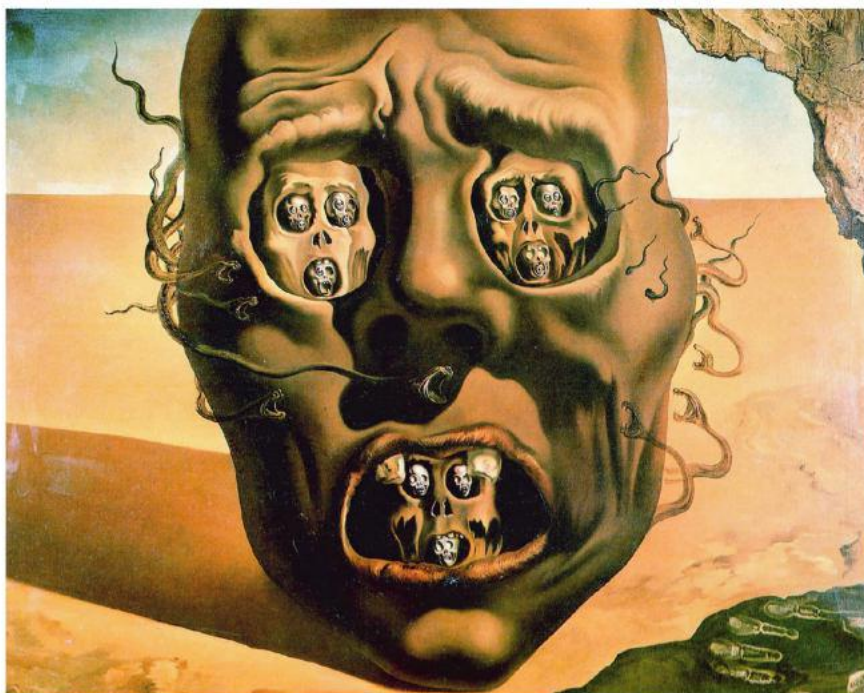
U periodu koji je proveo na akademiji došao je u kontakt sa mnogim značajnim ličnostima poput reditelja Luisa Bunjuela i književnika Frederika Garsije Lorke, a u delima iz ovog perioda može se primetiti njegova naklonost kubizmu. Inspirisan Pablom Pikasom, stvara dela poput *Scene Kabarea* 1922. godine. Nakon prekida studija putuje u Pariz gde ga umetnici poput Huana Miro- a i Renea Magrita upoznaju sa nadrealizmom čiji Dali postaje najznačajniji predstavnik. Od 1927. godine na Dalijevim delima očigledan je prelazak ka nadrealizmu, tada nastaju dela *Med je sladi od krvi* i *Aparatus i ruka. Nezadovoljene strasti*, delo nastalo 1928. godine, izaziva burne reakcije javnosti kako uvodi seksualni simbolizam kojim će se Dali nadalje neretko baviti. Filmski režiser Luis Bunjel saraduje sa Dalijem 1929. godine i nastaje film *Andaluzijski pas*, kojim Dali ulazi u svet kinematografije

Iste godine nastaje i čuveno kontroverzno delo *Veliki masturbator*.

Postojanost sećanja nastaje 1931. godine i jedno je od najpoznatijih Dalijevih dela, na kome su jedni od glavnih motiva Dalijevi čuveni istopljeni satovi, koji simbolišu relativnost prostora i vremena.

Dali je bio svestran umetnik, nije se bavio samo slikarstvom, već i kinematografijom, pisanjem, skulpturom, ali i je stvarao i trodimenzionalna dela odnosno instalacije (*Kišni taksu*, *Telefon sa slušalicom od jastoga*)

Dali objavljuje i svoju autobiografiju 1942. godine, a samo neka od poznatih dela iz kasnijeg perioda stvaranja su *Lice rata*, *Iskušenje Svetog Antonija*, *Korpa hleba*, *Galatea od sfera*, *Raspeće*, *Dezintegracija postojanosti sećanja*, *Madona iz Port Lligata*... Poslednjim delom ovog velikana smatra se *Lastin rep* završen 1983. godine Dali umire 23. januara 1989. godine kada je njegovo srce otkazalo nakon godina borbe sa depresijom, a njegovi posmrtni ostaci položeni su u kriptu ispod pozornice njegovog pozorišta i muzeja u Figerasu.

Salvador

Anri Matis

Sara Radigović
Grafički dizajn

Anri Matis, La gerbe, 1953, papir, gvaš

Anri Matis (franc. Henri Matisse) bio je francuski slikar, grafičar, vajar i dekorater. Rođen je u maloj opštini na severo-istoku Francuske po imenu Kato Kambrez 31. decembra 1869. godine, a umro je 3. novembra 1954. u Nici. Njegovo interesovanje za slikanjem dostiže vrhunac kada mu je majka kao poklon za oporavak od upale creva dala pribor za slikanje. Nakon čega je, na žalost njegovog oca, odlučio da želi time i da se bavi. Godine 1887. Anri odlazi u Pariz, gde započinje studije prava. Po završetku studija zaposlio se u advokatskoj kancelariji, ali ubrzo prestaje sa radom i tako završava svoju pravnu karijeru. Nekoliko godina kasnije, 1891. godine, Anri upisuje „Academie Julian“ iz koje se ispisuje nakon godinu dana i prelazi u Školu likovnih umetnosti „Ecole des Beaux-Arts“ gde ima priliku da studira

u klasi Gustava Moroa, koji je dosta uticao na njega. Iako je bio simbolista, Moro je svoje studente podsticao da sami nalaze svoj izraz u umetnosti. Pored Moroa, uticaj drugih umetnika poput Pola Gogena, Vilijama Tarnera i Pola Sezana bio je jasan u tom periodu.

U svojim prvim delima Matis uglavnom nije odstupao od tradicionalnog stila. Slikao je po uzoru na stare majstore, čija dela bi kopirao i tako vežbao, što se odražavalo u upotrebi prigušenih tonova i čvrstoj kompoziciji. Vremenom, Matis se „oslobađa“ i to se primećuje u pejzažima koje je slikao u Bretanji, gde je sve prisutniji svetliji kolorit i slobodnija kompozicija.

Anri, zajedno sa nekolicinom istomišljenika formira novi slikarski pravac – fovizam. Osnovan je u Parizu, 1905. godine za vreme pariskog jesenjeg salona.

Naziv „fovizam“ dobija po izrazu koji je likovni kritičar Luj Voksel iskoristio kada je među brojnim slikama sa naglašenim koloritom i slobodnim izrazom ugledao izloženu skulpturu radenu u duhu ranog firentinskog vajarstva, na šta je dodao da u tom ambijentu izgleda kao Donatelo među divljim zverima (franc. Les fauves).

Ovaj pokret, prema Matisu, nastaje kao revolt protiv svesnog metodizma neoimpresionista i razvija se kao negacija na impresionizam i naturalizam.

Glavne karakteristike fovističke umetnosti su upotreba jarkih boja, često direktno iz tube, deformacija figura, namerno odstupanje od linearne perspektive, preterana svedenost figura i oblika, naglašavanje spontanosti izraza.

“Slikar više ne mora da se okupira detaljima. Fotografija je tu da nam da mnoštvo detalja sto puta bolje i brže. Plastična forma će predstaviti emociju najdirektnije moguće i na najjednostavnije načine.”
- Anri Matis

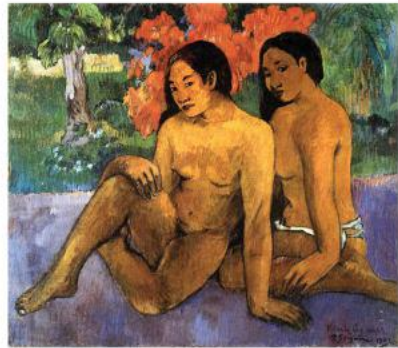

Pol Goggen

Ivana Tomišić
Grafički dizajn

"Vizija posle propovedi" 1888. Ulje na platnu
73 x 92 cm, Nacionalna Galerija Škotske

"I zlato njihovog tela" 1901. Ulje na platnu
67 x 76 cm, Muzej Luvr (Francuska)

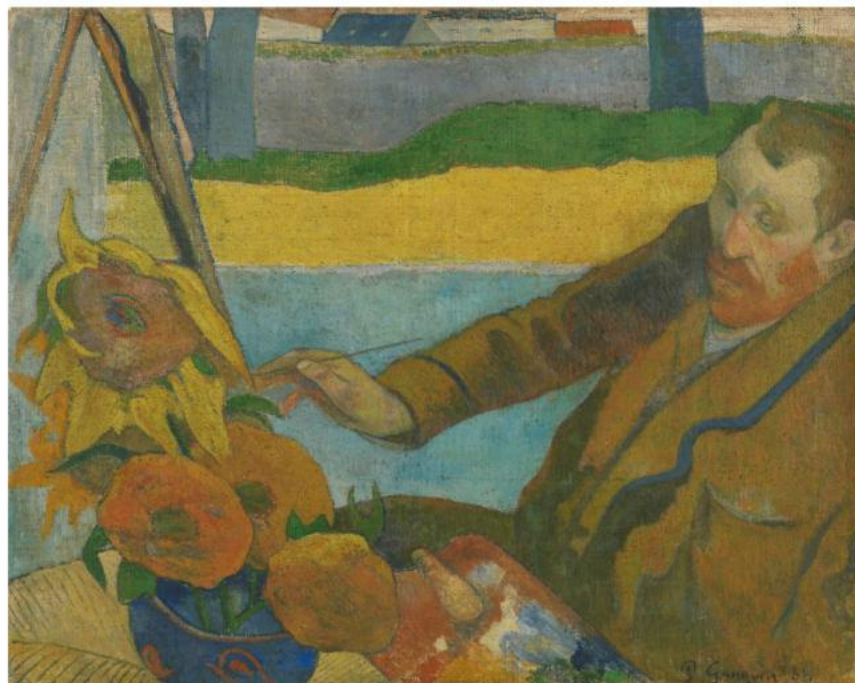

"Duh mrtvih bdi je" 1892. Ulje na platnu
73 x 92 cm, Albright-Knox Art Gallery (SAD)

Rođen u Parizu, poreklom potiče od španskih doseljenika u Južnu Ameriku i vicekralja Perua, i rano detinjstvo je proveo u Limi. Unuk je Flore Tristan, osnivačice savremenog feminizma. Nakon školovanja u Orleanu, Francuska, Goggen je narednih šest godina proveo ploveći širom sveta u trgovačkoj mornarici a kasnije i u francuskoj mornarici. Nakon povratka u Francusku 1870, zaposlio se kao pomoćnik brokera. Njegov staratelj Gistav Aroza, uspešni poslovni čovek i kolekcionar umetničkih dela, upoznao je Goggena sa Kamijom Pisaroom 1875. Goggen je radnim danima bio uspešan berzanski broker, a odmore je provodio slikajući sa Pisaroom i Polom Sezanom. Do 1884. Goggen se sa porodicom preselio u Kopenhagen, gde je bezuspešno pokušao da se bavi biznisom. Primoran da se bavi slikarstvom da bi preživeo, vraća se u Pariz 1885, i ostavlja porodicu u Danskoj. Kao i njegov prijatelj Vinsent Van Gog, sa kojim je proveo

devet sedmica slikajući u Arlu, Pol Goggen je doživljavao napade depresije i jednom prilikom pokušao da sebi oduzme život. Razočaran impresionizmom, smatrao je da je tradicionalno evropsko slikarstvo postalo suviše imitativno. Nasuprot tome, umetnost Afrike i Azije činila mu se punom mističnih simbola i snage. Pozvan je da učestvuje na 1889 izložbi koju su organizovali Dvadesetorica. U Žutom Hristu (1889), koji se obično smatra najreprezentativnijim delom kloazonizma, slika je svedena na oblasti čiste boje koje su odvojene teškim crnim konturama. U takvim delima Goggen nije pridavao mnogo pažnje klasičnoj perspektivi i smelo je ukinuo suptilne prelaze boje—na taj način oslobodivši se dna najkarakterističnijih principa postrenesansnog slikarstva. Njegovo slikarstvo je kasnije evoluiralo u pravcu „sintetizma“ gde ni oblik ni boja ne prevladavaju, već oboje imaju jednaku važnost.

Tokom 1891. Goggen, isfrustriran nedostatkom uspeha kod kuće i finansijski osiromašen, plovi u trope kako bi pobegeo od evropske civilizacije i „svega što je veštačko i konvencionalno“. Dok je živeo u selu Matajea na Tahitiju, naslikao je Fatata te Miti (Pored mora), La Orana Maria (Zdravo Marijo) i druge prikaze tahićanskog života. Preselio se u Punauju 1897, gde je naslikao svoje remek-delo „Odakle dolazimo“ i ostatak života proveo u Atuoni na Ostrvima Markiz, samo jednom posetivši Francusku. U Polineziji se često sukobljavao sa kolonijalnom vlašću i katoličkom crkvom. Tokom ovog perioda je napisao i knjigu „Pre i posle“ (Avant et Après), koja predstavlja rascepanu zbirku zapažanja o životu u Polineziji, sećanja, i komentare o književnosti i slikarstvu. Umro je 1903. godine i sahranjen na groblju Kalvarija u Atuoni na ostrvu Hiva Oa, Ostrva Markiz, Francuska Polinezija.

POL GOGGEN
POL GOGGEN
POL GOGGEN

SIMBOLIZAM • SEZAN I GOGEN

Sonja Đuretanić
Dizajn interaktivnih medija

Mihail Vrubljev. Arhanđel. Ugalj, gvaš i papir.
32,8 x 46,5 cm. Puškinov muzej, Moskva.

Simbolizam je u početku bio deo književnog pokreta nastalog 1885/1886. godine na čelu sa Žanom Moreasom i Gistavom Kanom. Veliki uticaj na stvaranje pravca imali su ukletih pesnici (poetes maudits) Stefan Malarme i Pol Verlen.

Termin "simbolista" je prvi put upotrebljen od strane kritičara Žana Moreasa, kako bi odvojio simboliste od članova pokreta dekadencije u umetnosti i književnosti. Sam termin je potekao od latinskog symbolum, simbola vere, i grčkog σύμβολον symbolon, što predstavlja objekat koji se prepolovljava i daje ambasadorima dva grada da simboliše njihovu saradnju i prijateljstvo.

Kako je potekao iz književnosti, simbolizam je u slikarstvu bio pogled na svet, a ne stilska tendencija. Nastao je kao reakcija na naturalizam, realizam i impresionizam, a nadovezuje se na romantizam. Njegov cilj je prikazivanje emocija i duhovnosti koju je nemoguće racionalno prikazati. Simbolizam je nagoveštaj dublje suštine. Kritičar Alber Orije definiše simbolističko slikarstvo kao "idejno, sintetičko, subjektivno i dekorativno".

Umetnici su prikazivali subjektivne i mistične teme, motive iz mitologije i klasične literature, egzotične i teme smrti. U oblikovanju su se koristili svim sredstvima impresionizma i ekspresionizma. Najpoznatiji predstavnici simbolizma su francuski slikari Gistav Moro, Gistav Doré, Pjer Puvis de Šavan, Odilon Redon, zatim nemački slikari Arnold Buklin, Gustav Klimt, Hans fon Marées i grupa Nabi.

Pol Sezan je francuski slikar i najstariji postimpresionista. Njegovo delo smatra se mostom između impresionizma i kubizma, a imalo je ogroman uticaj na umetničke pravce kao što su simbolizam, kubizam i fovizam.

Po odlasku u Pariz, upoznaje se sa romantizmom i radom Manea. Kao reakciju na njegovo delo Olimpija, Sezan slika Modernu Olimpiju, sliku koja je izazvala skandal u umetničkom svetu. Naime, ona prikazuje голу prostitutku u budoaru, u društvu muškarca čije crte lica podsećaju na samog Sezana.

Sezan se osamdesetih godina odvajao od novobaroknih i romantičarskih uticaja, i nastoji da "od impresionizma načini nešto čvrsto i trajno, kao što je umetnost koju nalazimo u muzejima". Ova želja se možda najbolje vidi u njegovim mrtvim prirodama. Pokreti četkicom su sigurni i samouvereni, oblici su namerno pojednostavljeni i oivičeni tamnim konturama. Ove karakteristike su prisutne u svim slikama Seznanovog zrelog stila, figure su uvek zasnovane na kupi, lopti i valjku.

Sezan je pejzaže počeo da slika zajedno sa Pisarom. Od 1882. godine je živio sam u blizini svog rodnog grada, a dane je provodio istražujući okolinu prirodu. Međutim, nijedna tema nije u Sezanu pobudila opsesiju kao oblik planine Sen-Viktoar. Njen oblik se javlja u nizu kompozicija, monumentalan i usamljen.

Pol Sezan. Planina Sen Viktoar. 1902. Ulje na platnu.
65 x 81,3 cm. Nelson-Atkinsov Muzej, Kansas.

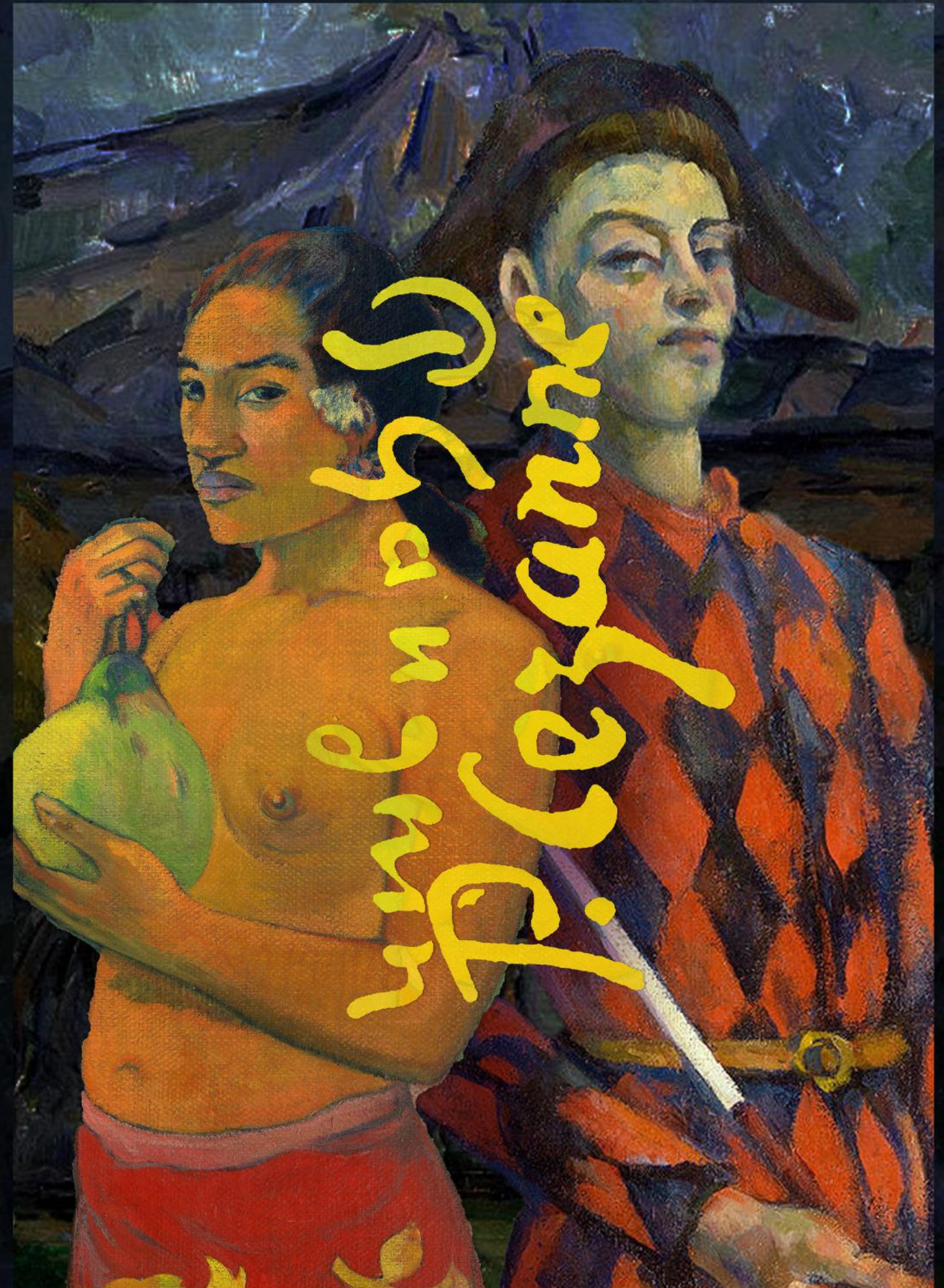
Pol Gogen (1848-1903) je francuski slikar, grafičar i skulptor, postimpresionista i simbolista. Svoju karijeru je započeo kao posrednik i kolekcionar u Parizu, a zatim i kao amaterski slikar. Sa trideset pet godina je odlučio da se posveti umetnosti, a već 1889. godine postaje centralna figura novog pokreta nazvanog simbolizam ili sintetizam.

Sezan je imao veliki uticaj na Gogena, međutim, njegov stil je ipak bio još jedan korak dalje od impresionizma. Gogen 1886. godine napušta Pariz i odlazi u Pont-Aven, gde upoznaje slikare Emila Bernara i Luja Ankijetana. Uz njihov uticaj, Gogen postaje jedna od centralnih ličnosti u razvijanju Pontavenskog stila. Ovaj stil odlikuju čvrste konture i izrazite boje. Jedno od prvih dela koje razvija ovaj stil je slika Vizija posle propovedi (Jakov se rve sa anđelom). Ona je rađena po predrenewsansnim uzorima, nadahnuta srednjevekovnim vitražima. Umesto da verodostojno opiše spoljni svet, slikar se fokusira na predstavljane ideje. Pored stilskih karakteristika, u ovom delu se vidi i Gogenova zainteresovanost za religiozne teme.

Veliki udeo u Gogenovom životu je imala potraga za religioznim iskustvom. Smatrao je da je industrijalizacija dovela do raspada moderne civilizacije i društva, da su ljudi izgubili povezanost sa prirodom i osećanjima u stalnoj potrazi za materijalnim dobrima. U potrazi za neiskvarenim vrednostima, Gogen 1887. godine putuje na Tahiti. Njegov cilj je bio da pobjegne, želeo je "da zaboravi sve nevolje prošlosti, želi da slobodno slika ne očekujući slavu u očima drugih, želi tamo da umre i da bude zaboravljen..." (Pol Gogen, Iz pisma J. F. Vilumsenu). Za Gogena je Tahiti utopija, mesto gde nema svakodnevnog pritiska i preživljavanja modernog života, mesto gde "Tahićani, srećni stanovnici dalekog okeanijskog raja, poznaju samo

Pol Gogen. Vizija posle propovedi (Jakov se rve sa anđelom). 1888. Ulje na platnu. 73 x 92,7 cm.
Nacionalna galerija Škotske, Edinburg.

Sonja Delone

Dejana Marković 3582
Modni dizajn

Električne prizme 1913. godina

Simulacija karata za igranje 1964. godina

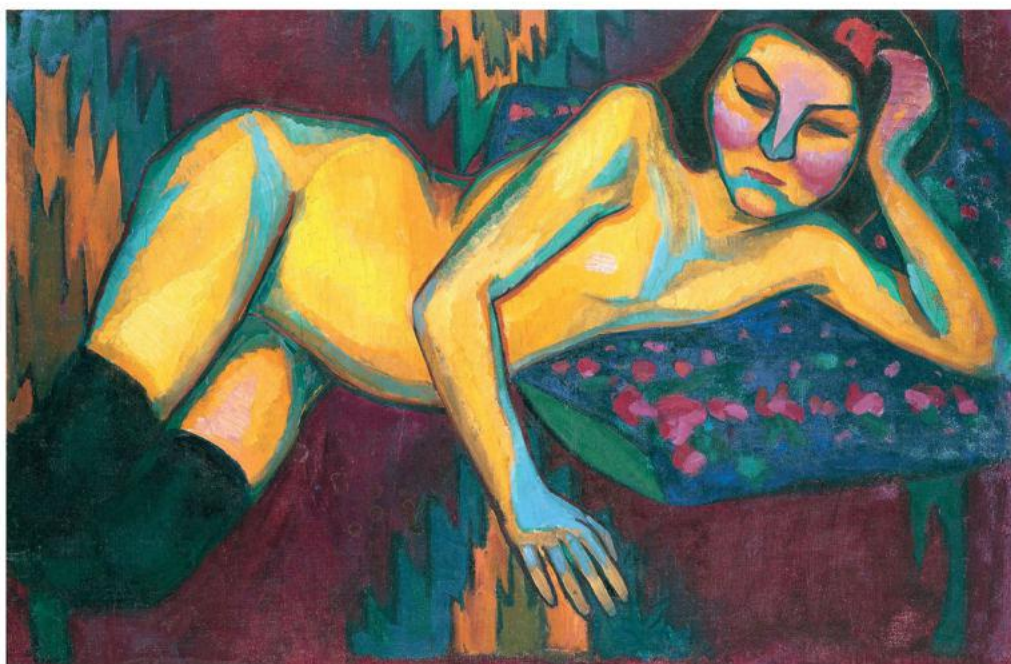
Simulacija modnih tkanina 1924. godina

Sonja Delone poznata je francuska umetnica, a njen rad široko je rasprostranjen u svim sferama. Bila je ključna figura Pariske avangarde, čije živopisno delo obuhvata slikarstvo, modu i dizajn.

Može se reći da je moć njenog uma zasenila čak i njene kolege suprotnog pola koji su stvarali u tom periodu. U ovom radu baviću se malo drugačijim istraživanjem. Sonja Delone u svetu umetnosti i mode. Bila je inovator, pronalazač, fabrikant i zanatlija, a njena svestranosti, moći da prenese i transformiše svoje ideje ostavlja bezvremensku inspiraciju svim mladim generacijama.

Sonja Delone odrasla je u Odesi, ali je svoje formalno školovanje zaključila u Nemačkoj. Sam datum rođena kao i mesto često izazivaju polemike. Razlog za datum je moguć zbog razmaka u kalendarima pravoslavnog i katoličkog sveta. Međutim, ne zna se tačan razlog mešanja njenog mesta rođenja. Supstitucija Odesa za Gradzinsk ostaje nepoznata. Ono što je jasno vezano za njeno detinjstvo je da je da je mnogo volela svog oca i ako je rano izgubila odnos sa porodicom. On je bio glavna figura u njenom ranom životu. Snagu, nedostatak pohlepe i iskrenost naučila je od njega. Pošto je bila usvojena od strane ujaka pružilo joj se mnogo prilika za putovanje, to je mnogo doprinelo njenom stvaralaštvu, proširilo joj vidike i jedno od takvih mesta je Finska. varalaštvu. U Pariz je došla 1906. godine da se pridruži novonastalim avangardistima.

Upravo u Parizu je upoznala svog supruga, umetnika Roberta Deloneja sa kojim je zajedno razvila orfizam i simultanizam. To je stil apstraktnih kompozicija sa dinamičkim kontrastom, bojama i oblicima. Po instinktu je bila strastveno vešta kada je avangarda u pitanju, tradicionalni čista i neukalupljena i dosta je koristila svoje šareno detinjstvo u Odesi kroz svoje radove. Estetski je bila beskompromisna i osećala se ugodno u svakom svetu; komercijalnom, književnom, društvenom...

Egon Šile

Sofija Dorđević
Grafički Dizajn

Portret Valeri Nojzil, 1912

Smrt i devojka, 1915

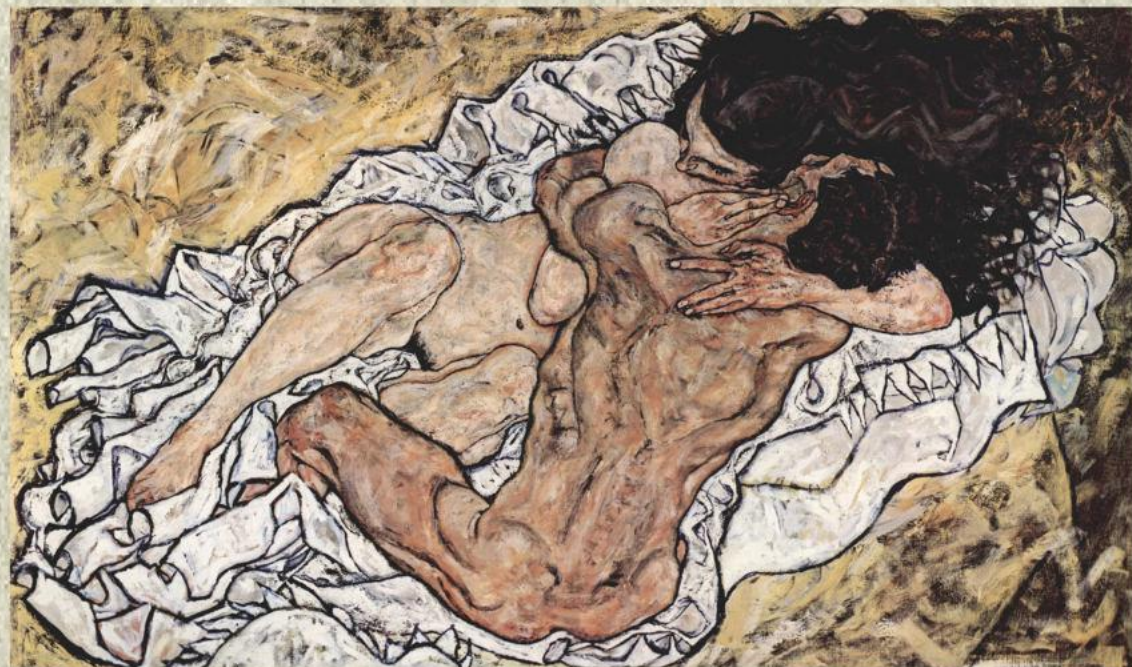

Kardinal i Monahinja, 1912

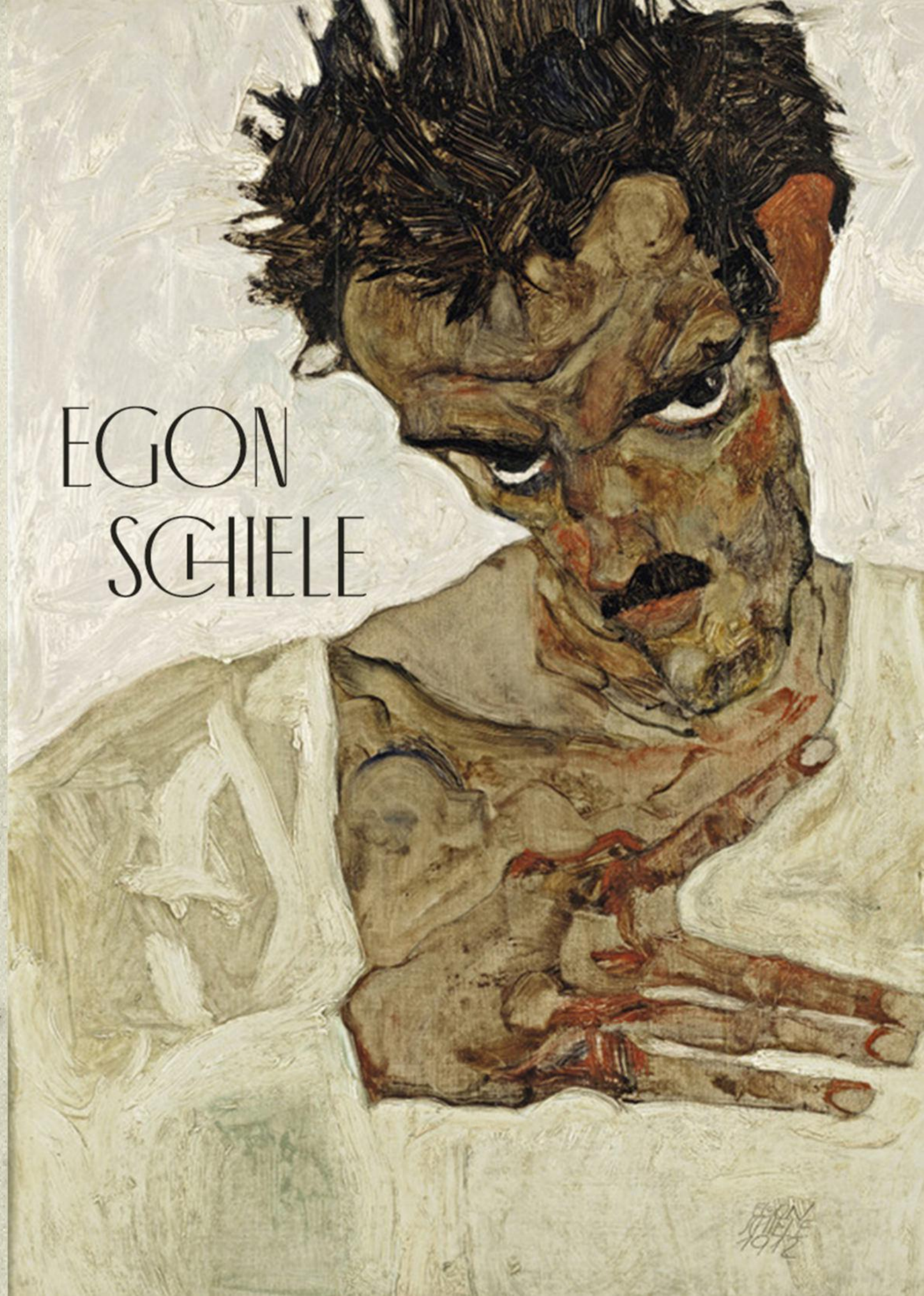
Najverovatnije najpoznatiji portret njegove ljubavnice Valeri Nojzil, Egon Šile je naslikao ovo kao pandan svom Autoportretu sa biljkom ljuskavac. Ova harmonično komponovana slika prikazuje Valeri sa njenom blago spuštenom glavom, kestenjastom kosom i ogromnim svetloplavim očima koje gledaju direktno u posmatrača. Posebno je impresivna Šileova upotreba geometrijskih oblika i harmonije boja: narandžaste i plave, bele i crne, crvene i zelene. Portret odiše intimnošću i nežnošću.

Na ovoj slici, jednom od Šileovih najsloženijih i najneverovatnijih dela, ženska figura, mršava i otrcana, prijanja se uz mušku figuru smrti, okružena jednako otrcanim, kvazi-nadrealnim pejzažom. Kao u mnogim drugim radovima, u ovoj kompoziciji Šile kombinuje lično i alegorijsko –okrećući se temi koja proističe iz srednjovekovnog koncepta Plesa smrti koji je dostigao vrhunac u nemačkoj umetnosti 15. veka. Smrt i devojka je naslikana otprilike u vreme kada se Šile razdvojio od svoje dugogodišnje ljubavnice, Valeri Nojzil, i nekoliko meseci pre nego što se oženio svojom novom ljubavnicom, Edit Harms. Slika obeležava kraj njegove afere sa Valeri, naizgled prenoseći ovo razdvajanje kao smrt prave ljubavi. Figure su, kao i u Klimtovim radovima, smeštene u nedefinisanim okruženju.

Provokativni slikovni sadržaji, poput kršenja klerikalnih moralnih kodeksa u skandaloznom zagrljaju u Kardinalu i Monahinji, svedoči o porivu Egon Šilea za obnovom u kojoj on radikalno prekida tradiciju čak i izvan formalnih pitanja umetnosti. Odnos para jedan prema drugom, pojačan njegovom krutom strukturom forme, mogao bi navesti da se veruje da je Šile parafrazirao čuvenu sliku Gustava Klimta, Poljubac. Šokirani izraz na monahinom licu ima izuzetnu sličnost sa Šileovim autoportretom sa podignutim golim ramenom iz 1912. S druge strane, kardinalove gole noge izgleda direktno citiraju iz ranijeg akvarela koji prikazuje Šileovu ljubavnicu Valeri Nojzil. Stoga se čini da je Šile nameravao da primeni svoj i Volijin identitet na kardinala i časnu sestru, u obrnutim ulogama.

EGON SCHIELE

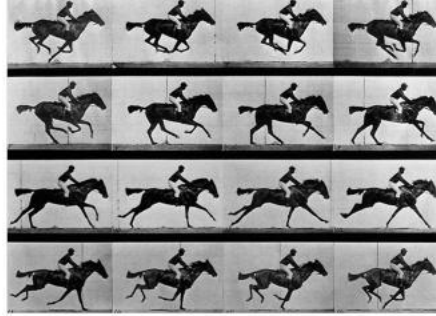

FUTURIZAM

Sonja Milojević 3928
Dizajn interaktivnih medija

The City Rises 1910. - Umberto Boccioni

Annie G. with Jockey 1887. - Edvard Majbridž

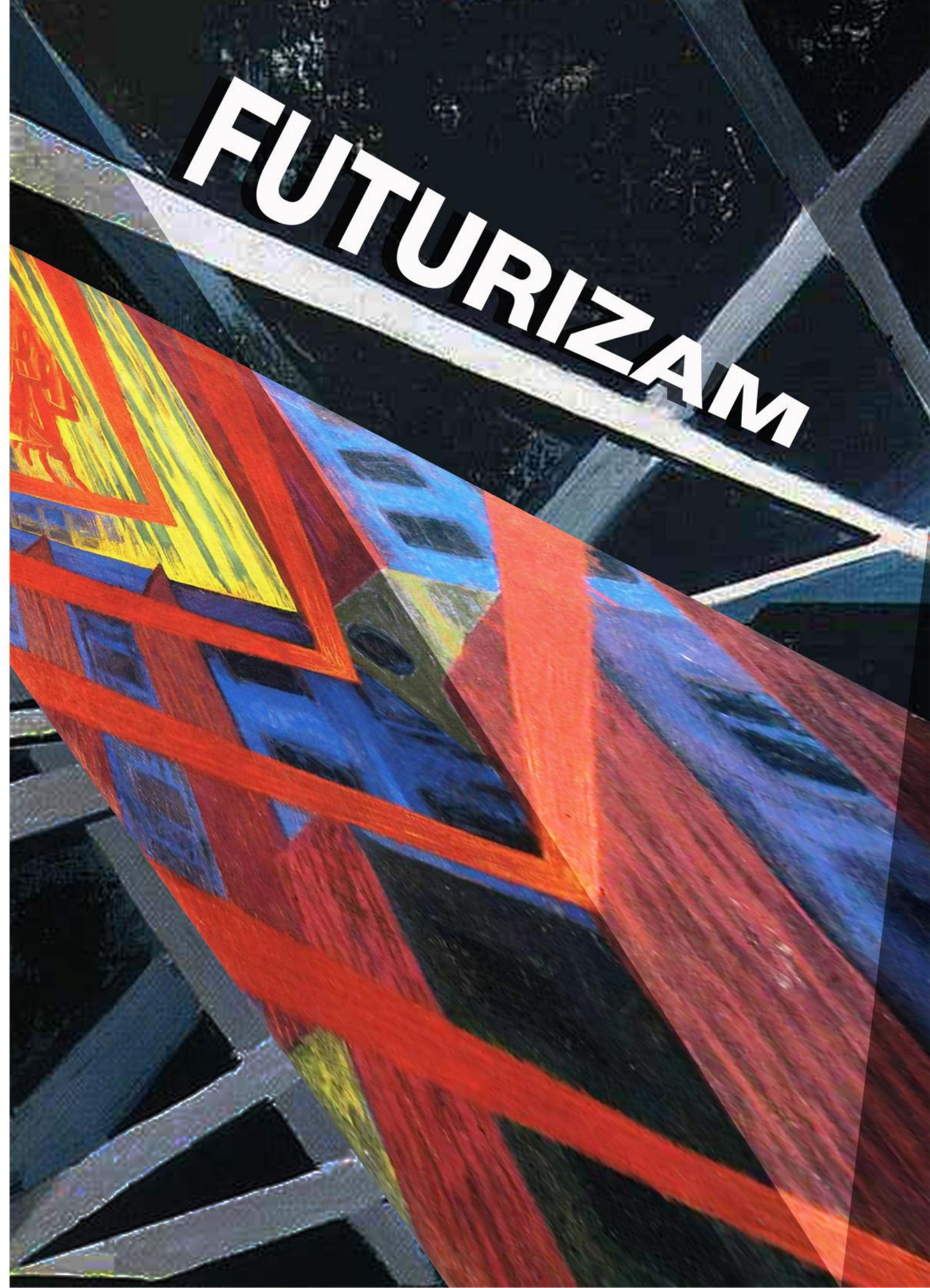

Apstraktna brzina + zvuk 1914. - Giacomo Balla

Futurizam je bio italijanski pokret koji je nastao u Milanu. Pesnik Filipo Tomazo Marinetti je izmislio ovaj pokret 1909. godine. Marinetti je izjavio da odbacuje ceo stari svet, tradiciju i gradjanske institucije: moramo uništiti biblioteke i muzeje koji kao groblje prekrivaju Italiju; treba živeti novim i modernim životom koji dolazi i u kome dominira samo jedna lepota – lepota brzine. Želeo je da umetnost sruši, demolira prošlost i da slavi ushićenje i lepotu brzine i mehaničke energije. Kao posledica estetike brzine, u futurističkom slikarstvu preovladava element dinamizma. Geometrijski karakter oblika, fragmetacija i dekompozicija površine i volumena, dosta podseća na kubizam, koji je dosta doprineo formiranju italijanskog futurističkog stila. Naglašena je kubistička tehnika lomljenja slikarske površine na deliće, ali izraziti kolorizam je u suprotnosti sa monohromijom nekih kubista.

Futuristički slikari su: Giacomo Balla, Umberto Boccioni, David Burliuk, Carlo Carra, Luigi De Giudici, Elena Genrihovna, Guro Ljubov Popova, Luigi Russolo, Gino Severini, Joseph Stella... Iako su većina glavnih predstavnika futurizma bili slikari, obuhvatao je i skulpturu, arhitekturu, muziku, film i fotografiju. Bočioni je bio jedan od najznačajnijih predstavnika futurizma. Još impresivnija njegova dela su na polju skulpture. Zahtevao je potpunu obnovu: "Otarašimo se sudbine, i proklamujemo apsolutno i konačno odbacivanje granične (konačne) linije i statua zatvorenih formi. Napisao je "Manifest futurističke skulpture", 1912. godine. U središtu zanimanja futurističkih arhitekata je grad, vidjen kao simbol dinamike i modernosti. Arhitektonski projekti se odnose na grad budućnosti. Idealan futuristički grad karakteriziraju pokret i promet.

Etjen-Žil Mare je pretvorio fotografiju pokreta u umetnost. Bala je imitirao efekte fotografije sa višestrukom ekspozicijom, gde preklapajuće i zamućene uzastopne slike nastaju u deliću sekunde, kao što su slike iz 1880-ih Etjen-Žil Marea. Još jedan poznat umetnik na polju fotografije u ovom periodu je Edvard Majbridž, fotograf iz Britanije. Poznat je prvenstveno po ranom korišćenju višestrukih fotoaparata da uhvati kretanje i pokret. Smatra je ocem fotografije pokreta. Najznačajniji prestavnici kubofuturizma (ruskog futurizma) su Kazimir Maljevič, Mihail Larionov, A. Ševčenko, Natalija Gončareva, Ljubov Popova, braća Burljuk (Vladimir i David). Ruski futurizam traži da se više ne slede klasici i da se podje novim putevima. Zalaže se se za to da umetnost treba približiti narodu tako što će slike iznositi iz muzeja i galerija kao institucija.

Vasilij Kandinski

Dušan Šćekić 4210
Grafički dizajn

Naziv: Kompozicija X.

Naziv: Pink-Red

Naziv: No Title

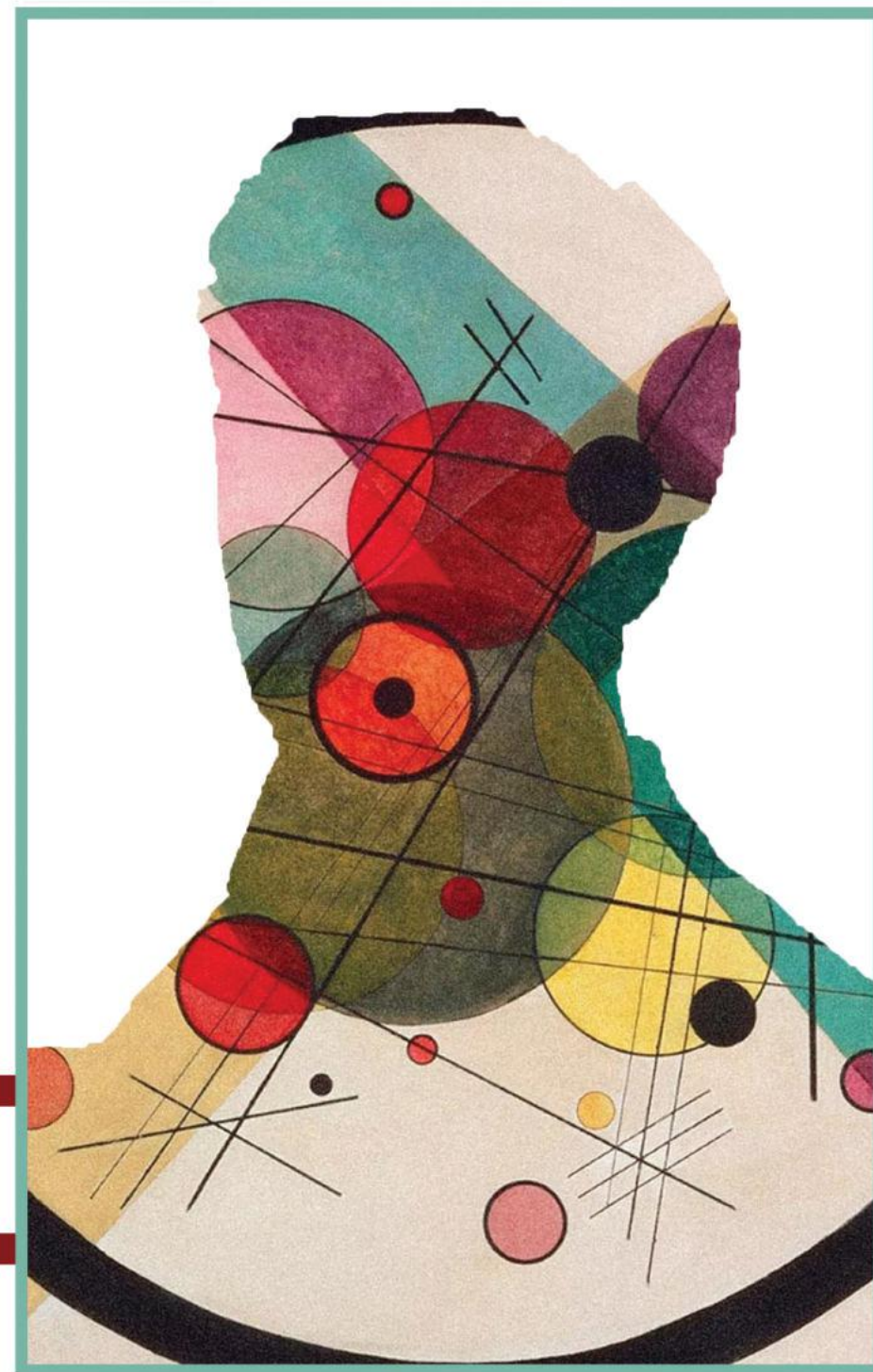
Opis: Ključna karakteristika ove kompozicije je očigledno nepomičan crni okean na čijoj pozadini izolovano nastaju boje i forme. Veličanstvenost ovih obojenih formi dovodi do razmišljanja o oblicima, koje je Matis stvorio deceniju kasnije. Kretanje formi je jasno usmereno nagore sa obe strane centralne ose, koja ukršta predmet nalik knjizi i nalazi se bliže gornjem delu platna. Uopšteno govoreći, kompozicija izaziva osećaj nekog spoljašnjeg prostora sa objektima koji lebde u njemu.

Opis: Ovu sliku je Kandinski naslikao u jednom od najplodnijih perioda svog života - kada je predavao u Bauhausu. „Pink Red” je prilično složen, pre svega zbog dvosmislene percepcije treće dimenzije. Na prvi pogled može izgledati da ružičaste mase počivaju na tamnoj pozadini iza njih. Međutim, ako se koncentrišete na tamne vertikalne delove, čini se da oni kao da presecaju roze i „kule” iznad njih. Dodatni detalj je promena nijanse tamnih delova. Kompozicija slike se razvija u ovom složenom prostornom okruženju interakcijom različitih elemenata manje veličine.

Opis: Ovaj dinamični akvarel Kandinski je naslikao sredinom 1920-ih, kada je njegova umetnost doživela snažan uzlet – kako u teorijskom tako i u praktičnom smislu. Vrativši se u Nemačku iz Moskve u junu 1922. godine, umetnik se brzo uronio u svet nemačke umetnosti. Počeo je da predaje u školi Bauhaus u Vajmaru, učestvovao je na brojnim izložbama i bacio se na proučavanje teorije, koja će nekoliko godina kasnije biti osnova knjige Tačka i linija do ravni.

Univerzitet Metropolitani
2021

VASILIJ
KANDINSKI

WILLIAM BLAKE

Žana Stanić 3931
Grafički dizajn

Satan Exulting over Eve

Nebuchadnezzar

Oberon, Titania and Puck with Fairies Dancing

William Blake je bio engleski slikar i pesnik, ali i jedan od najznačajnijih figura engleskog romantizma na prelazu iz 18. u 19. vek. Rođen je 28.11.1757. godine u Londonu i živio je do 1827. godine. Vreme u kojem je živio je obeleženo Francuskom revolucijom i sam William je imao revolucionarne stavove i bio buntovničkog duha.

Umetnost William Blake-a nije bila javno prihvaćena, ali je on učestvovao u društvenom životu Londona i kretao se u krugovima uticajnih ljudi. Studirao je na prestižnoj Kraljevskoj Akademiji, sa koje se nakon nekog vremena ispisao. Blejkovi stavovi o umetnosti su se dosta razlikovali od popularnih slikara tog vremena. Blejk je bio akvarelista i odbijao je da koristi tada popularne uljane boje.

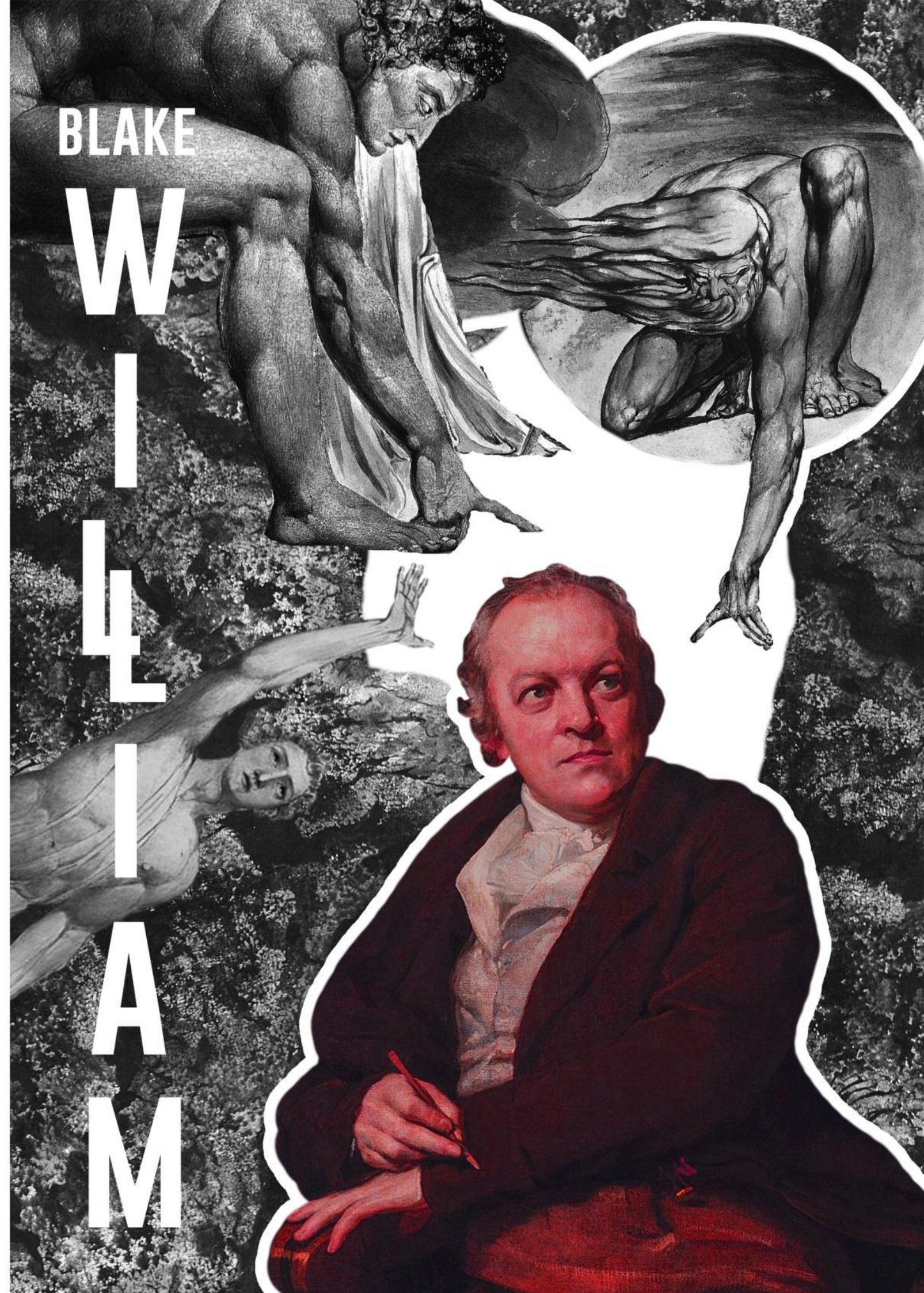
Time mu je bila uskraćena mogućnost da se proslavi kao slikar jer je akvarel smatran drugorazrednom tehnikom. Zbog toga je Blejk odustao od daljeg školovanja i odlučio da se u svojoj umetnosti osloni na sopstvenu intuiciju. Obično se romantičari povezuju sa slikanjem pejzaža, međutim William je odudrao od ovog kalupa, ali je u svojim delima slikao motive prirode poput cveća ili insekta.

Uticaj na njegovo slikarstvo je imala gotička skulptura i slikarstvo Mikelandela. Blake ne teži da predstavi ono što vidimo u materijalnom svetu oko nas, već ono što je iza njega. Ljudsku figuru predstavljao je obično u nerealnom prostoru. Njegovo slikarstvo odlikuje težnja ka predstavljanju bestelesnosti. Figure lebde kao da su oslobođene gravitacione sile.

Želi da predstavi večni svet koji se čoveku pokazuje kroz imaginaciju. Blake-ova poezija je predstavljala složeni simbolički sistem. Inspiracija za slikarstvo i poeziju mu je bila "nadzemaljsko". Ilustrovao knjige drugih autora, međutim ilustrovao je i svoju poeziju. Ujediniu je svoju kreativnost na specifičan način, spojivši reči i sliku u jedinstvenu celinu. Njegove ilustracije nisu puke ilustracije teksta. One se često nadovezuju na reči i proširuju značenje. Dobijaju pripovedačku vrednost. Isto tako i reči imaju vizuelno svojstvo. Kaligrafski stil kojim su ispisane čini da se reči mogu posmatrati kao vizuelne forme.

Grafička umetnost je gledana sa visine u tadašnjim umetničkim krugovima, kao zanat. Zato Blake-ove iluminirane knjige nisu bile svojevremeno prihvaćene. Međutim, Blake ih je izrađivao do kraja života malobrojnim naručiocima. Jedna od glavnih odlika Blake-ove umetnosti je povezivanje vidljivog i nevidljivog sveta. Razvija čitavu filozofiju koja se bazira na suprotnostima. Smatrao je da je čitavo ljudsko postojanje osnovano na suprotnostima poput duše i tela, duhovnog i materijalnog i dobrog i zlog.

William Blake je sebe smatrao vizionarem i tvrdio je da ima vizije u kojima mu anđeli govore da bude umetnik i ništa drugo. Bio je svestan da su te "vizije" proizvod njegove imaginacije i rekao je "Imaginacija nije stanje uma, ona je sama ljudska egzistencija". Čovek je svesno biće i u osnovi mu je da stvara. Čime bi drugo stvarao ako ne maštom?

Nadežda Petrović

Tijana Petrović 4013
Grafički dizajn

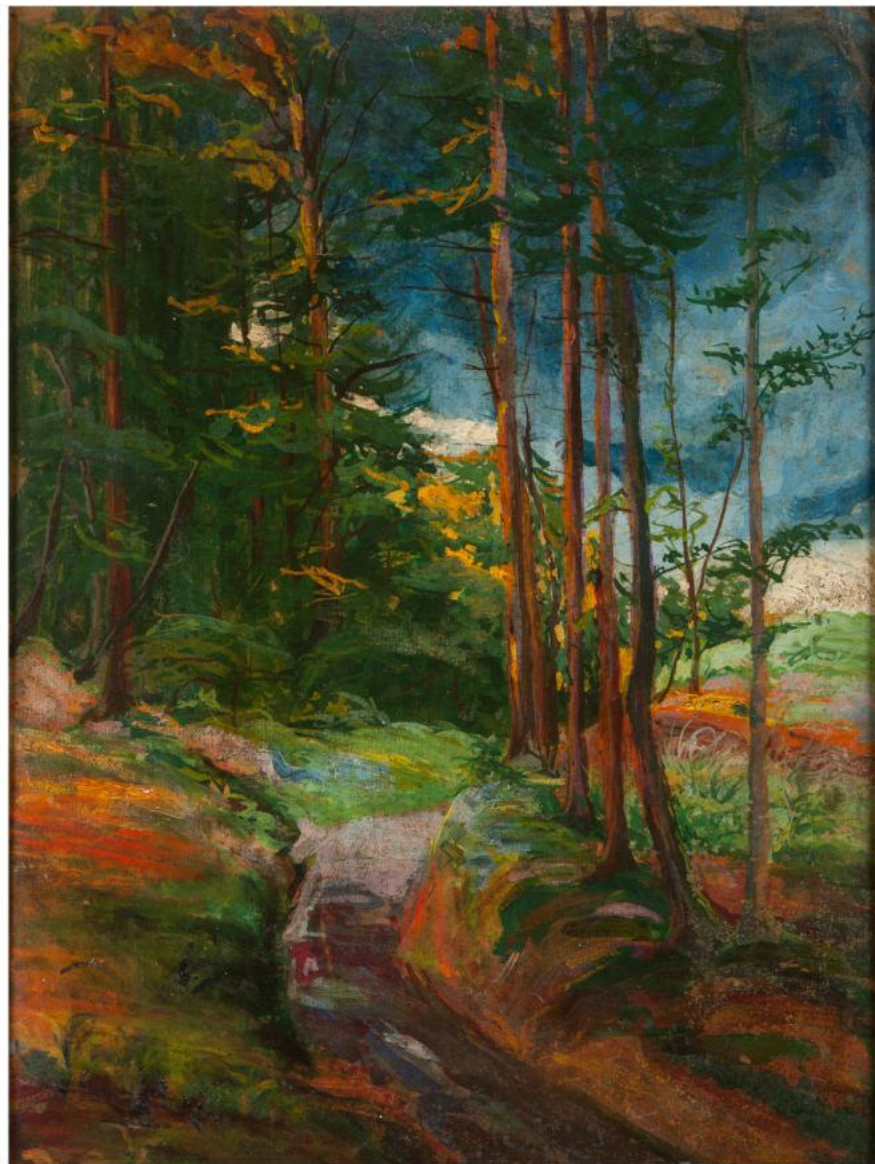
Dereglijе na Savi, 1907
Slikom „Dereglijе na Savi“ Nadežde Petrović počinje okasneli ali buran i svojevrsan revolucionaran impresionistički period u srpskoj umetnosti.

Nadežda Petrović je rođena u Čačku, 12. oktobra 1873. godine kao najstarija ćerka u porodici. Završila je Višu žensku školu u Beogradu, nakon čega je položila ispit za nastavnicu crtanja u srednjim školama (1892). Bila je učenica slikara realiste, Đorđa Krstića od 1896-1898. Kao prva učenica ženskog odeljenja, pohađa slikarski atelje kod slovačkog umetnika Kirila Kutlika. Jedine sačuvane slike iz ovog perioda su „Mrtva priroda sa crvenim sudom“ i „Betoven“ iz 1898. godine. Ova dela su slikana u Krstićevom stilu, prevladavaju tamni i ugašeni tonovi. U slikarstvu Nadežde Petrović opazaju se 4 perioda:

Minhenski period (1898-1903)
Srbijanski period (1903-1910)
Pariski period (1910-1912)
Ratni period (1912-1915)

Nadežda odlazi u Minhen 1898. godine zato što nije mogla da pohađa akademiju u Srbiji, jer u to vreme nije postojalo žensko odeljenje. Usavršavala se u ateljeima Antona Ažbea, Julijusa Ekstera i Angela Jankea. Bila je oduševljena Ažbeom. U tom periodu nastaje portret „Bavarac sa šeširrom“. Nadežda je bila inspirisana delima Van Dajka, Rubensa, Ticijana, Veroneza i dr. Kopirala ih je na svoj način i tako nastaje slika „Suzana i starci“ (1899). Za ovu sliku je dobila pismenu pohvalu nemačkog zvaničnika umetnosti Franca fon Lenbaha. Privremeno napušta Minhen 1900. godine i pravi prvu i jedinu samostalnu izložbu u Beogradu. Dobila je mnogo kritika zato što ljudi nisu bili u stanju da prihvate promene koje je donelo njeno slikarstvo. Iz tih razloga se ona vraća u Minhen i nastavlja sa studijama u ateljeu Julijusa Ekstera. U njegovoj školi je napredovala i stvorila lični izraz.

Srbijanski period započinje po Nadeždinom povratku iz Minhena, 1903. godine. Ovaj period je bio najdinamičniji period njenog stvaralaštva. Prevladavala je kombinacija boja crveno-zelena koja je začeta na bavarским pejzažima. Posebnu celinu srbijanskog perioda činilo je portretno slikarstvo, dok je akt slikala veoma retko. Na portretima se jasno vidi kako je preneglašavala oči, jagodice i usne. U Pariz odlazi 1910. godine i tamo ostaje godinu i po dana. U Parizu nastaju slike „Notr Dam“, „Bulonjska šuma“, „Bogorodičina crkva“. Živela je i radila u Mestrovćevoj ateljeu. Oktobra 1910. godine izlaže svoja dela na I internacionalnoj izložbi zajedno sa Lotom, Matisom, Pikasom i dr. Nadežda se ponovo vraća u Beograd 1912. godine. Nakon toga odlazi na bojište kao dobrovoljna bolničarka. Od tifusa je po drugi put obolela 1915. godine. Slikala je bolesna i iscrpljena bolničke šatore. Tada nastaje njeno poslednje delo „Valjevska bolnica“. Nakon sedmodnevne borbe ona umire 3. aprila 1915. godine u Valjevu.

Надежда Петровић

Istorija Grafičkog Dizajna

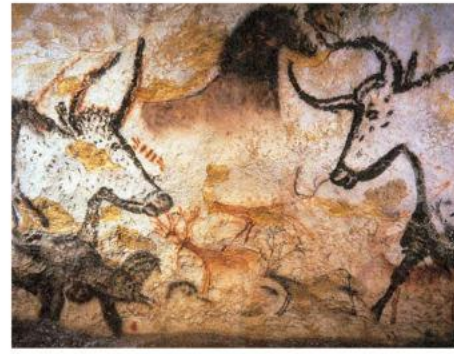
Marko Rusić
Dizajn Interaktivnih Medija

Ratni Poster za vreme 1. Svetskog rata.

Izrada Cover-a za Pesmu J Hus - Common Sense

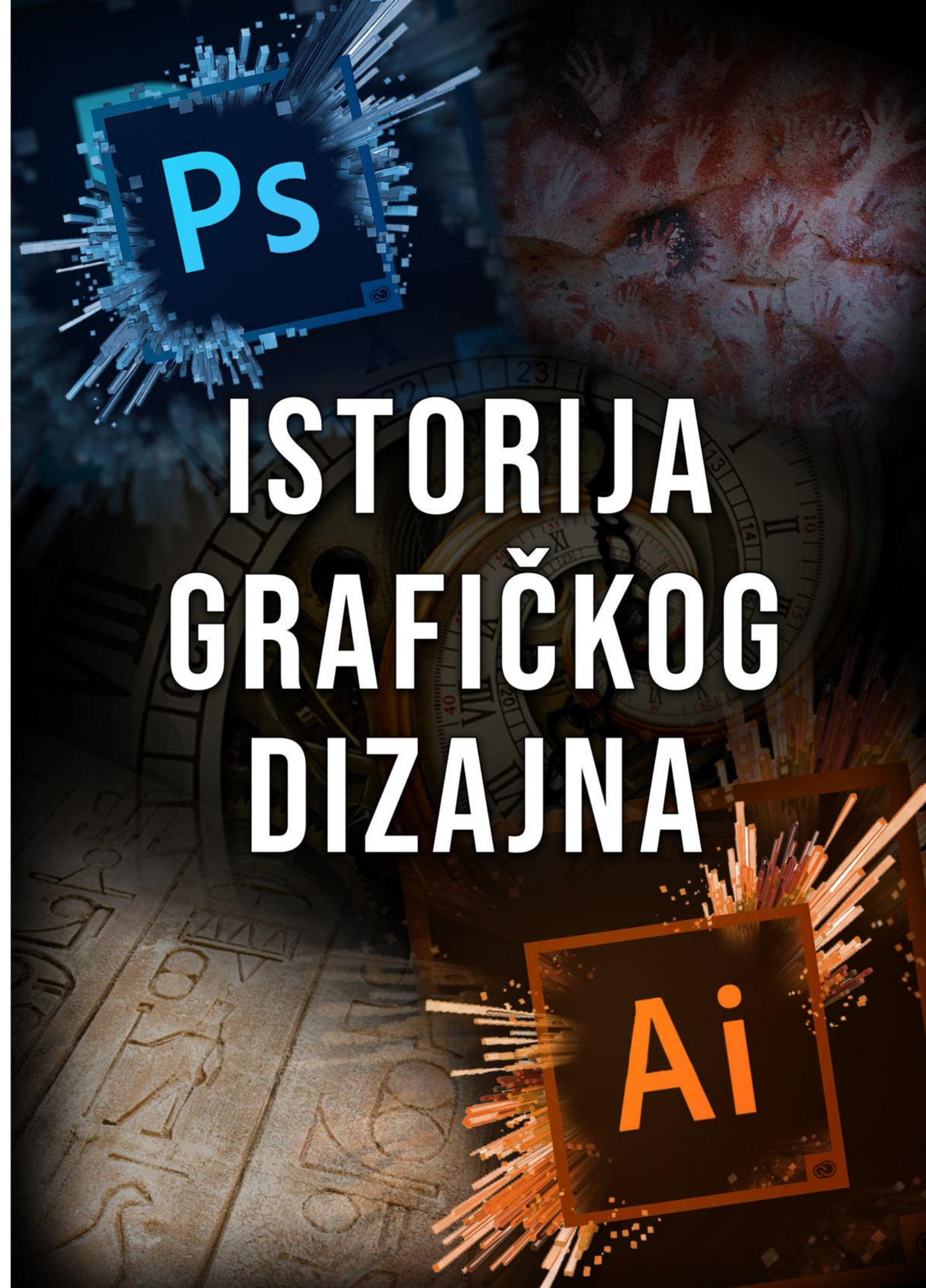

Prvi crteži na zidovima pećine Lasko

Uz estetske, komercijalne i korporativne svrhe, grafički dizajn je takođe igrao važnu političku ulogu početkom 20. veka, što se vidi na plakatima i grafičkoj propagandi proizvedenoj za vreme Prvog svetskog rata. Vlade su dizajnom plakata prikupljale sredstva za ratne napore, podsticale produktivnost kod kuće, predstavljale negativne slike neprijatelja, podsticale prijem u oružane snage i jačale moral građana. Nakon Drugog svetskog rata dizajneri u Švajcarskoj i Nemačkoj kodificirali su modernistički grafički dizajn u kohezivni pokret nazvan Švajcarski dizajn ili Međunarodni tipografski stil. Ovi dizajneri su tražili neutralan i objektivan pristup koji je naglasio racionalno planiranje i uklanjao pažnju od subjektivnog ili individualnog izraza.

Jezik za opis stranica omogućio je da se stranice tipografije i slike složene u grafički dizajn na ekranu. Sredinom 1990-ih, prelazak grafičkog dizajna iz aktivnosti sa stola za izradu u rad na računaru na ekranu bio je gotovo završen. Digitalnu revoluciju u grafičkom dizajnu brzo je pratio javni pristup Internetu. Potpuno novo područje grafičkog dizajna naglo je naraslo sredinom 1990-ih kada je Internet trgovina postala rastući sektor globalne ekonomije, zbog čega su se organizacije i preduzeća trudili da uspostave web stranice. Dizajn web stranice uključuje izgled ekrana informacija, a ne stranice, ali pristupi upotrebi vrste, slike i boja slični su onima koji se koriste za štampu.

Grafički dizajn kakav poznamo deo je nas od davnina do danas. Svesni smo onoga što nas okružuje kada kažemo "grafički dizajn" jer aspekti grafičke komunikacije odmah padaju na pamet: spisi, simboli, slike itd. Njeova istorija nema utvrđen datum, ali je određena nizom događaja koji su omogućili njenu evoluciju. Porijeklo grafičkog dizajna može se pratiti od porijekla ljudskog postojanja, od pećine Lasko, preko rimskog Trajanovog stuba do iluminiranih rukopisa srednjeg veka, do neonskih svetala Ginzee u Tokiju. Smatra se da je prva poznata vizuelna komunikacija, odnosno grafički dizajn, započeo već oko 15.000 godina pre nove ere u pećini Lasko u Južnoj Francuskoj. Na zidovima pećine ispisivani su simboli, piktogrami i crteži.

Roj Lihtenštajn

Milica Rodić 3296
Dizajn Interaktivnih Medija

Drowning girl, Roy Lichtenstein, 1963.

M-Maybe, Roy Lichtenstein, 1965.

Masterpiece, Roy Lichtenstein, 1962.

Pop art, što znači popularna umetnost, je pokret koji se pojavio u pedesetim godinama dvadesetog veka. Ima sličnosti sa kubizmom i dadaizmom zato što je cilj pop arta da stvori sofisticirani ironični umetnički komentar o stvarima koje nameće masovna kultura. Takođe mu je cilj da izgleda banalno i kič.

Termin „pop“ prvi je iskoristio Edvardo Paoloci, škotski umetnik, u njegovom delu „I was a rich man's plaything“ 1947. godine. Smatra se da je on jedan od umetnika koji su započeli ovaj pokret.

Umetnik koji je imao najveći značaj i koji je najviše uticao na pop art u stripovima bio je Roj Lihtenštajn. Rođen je u 27. oktobra 1923. godine u Americi u gradu Njujorku.

Kao dečak koji je odrastao na Menhetnu na Upper West Side-u, Lihtenštajn je imao strast i za nauku i za stripove. Pohađao je časove akvarela na Parsons školi za dizajn 1937. godine, a 1940. godine je pohađao časove u Ligi studenata umetnosti, učeći kod američkog slikara realista Redžinalda Marša.

Nakon što je 1940. diplomirao na Frenklin školi za dečake u Menhetnu, Lihtenštajn je pohađao Državni univerzitet Ohajo u Kolumbusu. Njegove studije na fakultetu su prekinute 1943. kada je regrutovan i poslat u Evropu u Drugi svetski rat.

Nakon svoje ratne službe, Lihtenštajn se vratio u Ohajo 1946. da bi završio osnovne i magistarske studije – oboje iz likovne umetnosti. Predavao je kao dizajner izloga u robnoj kući, industrijski dizajner i instruktor komercijalne umetnosti.

U 1950-im godinama često je uzimao svoje umetničke predmete iz mitologije i američke istorije i folkloru, a te predmete je slikao u stilovima koji su odavali omaž ranijoj umetnosti, od 18. veka do modernizma.

Lihtenštajn je počeo da eksperimentiše sa različitim predmetima i metodama ranih 1960-ih. Njegov noviji rad bio je i komentar američke pop kulture i reakcija na uspeh apstraktnog ekspresionističkog slikarstva umetnika poput Džeksona Poloka i Vilema de Kuninga. Lihtenštajn je svoje slike preuzeo direktno iz stripova i reklama.

Umesto da naglašava svoj slikarski proces i sopstveni život u svojoj umetnosti, on je oponašao svoje pozajmljene izvore sve do bezličnog procesa šablona koji je imitirao mehaničku štampu.

OUTSIDE IS THE WORLD; IT'S THERE.
POP ART LOOKS OUT INTO THE
WORLD.

ROY LICHTENSTEIN

MILICA RODIC 3296

POP ART

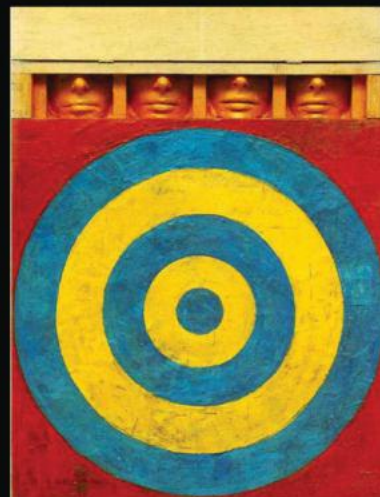
Milan Černe 3933
Istorija moderne i savremene umetnosti

Pop-art je reakcija na abstraktni ekspresionizam. Pop-art umetnici pokušavaju da naprave nešto što je prepoznatljivo i privlačno, dok drže iste ideje kao abstraktni ekspresionizam. Pop-art koristi elemente i motive iz popularne medije i popularnih kultura, odatle i dolazi pop deo imena pop-arta. I korišćenjem tih elemenata i motiva pop-art dobija taj prepoznatljiv i privlačan izgled i osećaj. Za razliku od visoke tradicionalne umetnosti, koja je koristila teme moralnost, mitologije i tradicionalne istorije, pop-art koristi svakodnevne stvari i proizvode koje prosečan čovek vidi i konzumira i poznate ličnosti, kao što je Merlin Monro.

I na ovaj način su hteli da uzdignu te svakodnevne stvari na nivo visoke tradicionalne umetnosti. Pop-art počinje sredinom 1950. godine u Londonu, a u SADu počinje pri kraju 1950. godine. Pop-art nastaje iz grupe mladih umetnika. I prvo korišćenje reči Pop-art je došlo iz diskusije između umetnika iz Nezavisne grupe iz Londona oko 1952. godine. Grupa je htela da izazove umetnički svet i jedna od tih umetnika je bio Eduardo Paolozzi. Paolozzi je držao prezentaciju gde je pokazao fotografije, ilustracije, reklame i druge elemente iz Američkih novina i časopisa. Inspirisani ovim elementima grupa je počela da pravi umetnost koja je imala inkluziv i koje su imale masovno svibanje.

I was a rich man's plaything (1947)

Target with Four Faces (1958-1961)

Look Mickey (1961)

Safe Sex (1988)

Shot Marilyns (1964)

Put it This Way (1963)

Girl with Radish (1963)

Rosaly Drexler

Milan Černe 3933
Istorija moderne i savremene umetnosti

Rosalin Drexler je rođena u Bruklinu 1926. godine i bila je jedna od glavnih predstavnika Pop Arta. Završila je srenju skolu muzike i umetnosti u Njujorku.

U ranim 1950. godinama počela je da se bavi rvanjem da bi finansijski pomogla svojoj porodici ali napušta taj posao zbog loše atmosfere i krajem 1950. godina ona počinje casove slikanja i pocinje da prikazuje svoje radove.

Korišćeći drečave boje, slikala je preko mehanički osenčanih slika. U sličnom stilu Andi Vorhola i Roja Ihtenštajna ali sa drugačijim rezultatima. Drexler je postavljala pitanje na concept originalnog u vreme tehnološke reprodukcije i namerno je izjašnjavala pokrete četkom da bi stvorila taj umetnički osećaj. Uzimala je inspiraciju iz različitih resursa: Tabloida, filmova i različitih socijalnih problema kao što su tadašnji status žena i racizmu. Njena dela su bila izložena u Pace galeriji kao deo izložbe "Međunarodni šou Deovojka" gde su bila zajedno sa delima Andi Vorhola i Roja Lihtrnštajna.

Pri kasnim 1960. Drexler prestaje sa svojim umetničkim radom i postaje pisac, zbog obaveza oko porodice i lošeg odnosa prema ženama u tadašnjem umetničkom svetu Njujorka.

Plaster Bag II (1973)

Plaster Bag II (1973)

Plaster Bag II (1973)

Rosalyn Drexler

